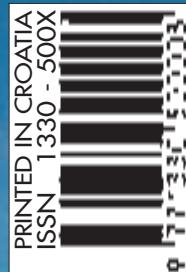

HRVATSKI VOJNIK

Broj 9. Godina I. 26. studenoga 2004. www.hrvatski-vojnik.hr

CIJENA 7 KN

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SIS 4,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

Obilježen Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine

RAZGOVOR - brigadni general Drago Matanović,
načelnik Uprave za obuku i školstvo GSOS-a RH

**Spoj ratnog iskustva i teorijskih spoznaja
- pobjednička kombinacija**

NORFOLK

Smjena straže u Zaljevu

Američka udarna grupa plovila okupljena oko nosača aviona USS Harry Truman smijenila je svoje kolege u sastavu skupine USS John F. Kennedy, 20. studenog na položaju u sjevernim vodama Perzijskog zaljeva. Potonja skupina na spomenutom je položaju obitavala od 7. lipnja, a u

sklopu misije odmah je po dolasku podignula svoju operativnu razinu kako bi provela potrebnu potporu koalicijским snagama na području Iraka. Uz to, tijekom svog polugodišnjeg boravka, sudjelovala je u nekoliko humanitarnih akcija i zaštiti ključnih infrastrukturnih točaka regije.

DUBLIN

Više izdataka za irsku obranu

U 2005. godini proračunski izdatci za irski obrambeni sustav bit će viši za 6% u odnosu na tekuću godinu, iznosit će ukupno 904 milijuna eura, od čega će 165 milijuna biti izdvojeno za vojne mirovine.

Izražavajući zadovoljstvo zbog takvog porasta proračuna, irski ministar obrane Willie O'Dea je rekao da su "sada osigurani planirani postupci nabave opreme, uključujući i dva laka višenamjenska i četiri višenamjenska helikoptera". Također, više od 33 milijuna eura bit će potrošeno na obnovu vojnih postrojenja.

"Sljedeća godina će biti peta u desetogodišnjem programu razvoja obrambenih snaga. Dosad je postignut velik napredak i čvrsto smo odlučili da će tako biti i u nadolazećim godinama", završio je O'Dea.

ISLAMABAD

Pakistan zahvaljuje na pomoći

M asood Khan, glasnogovornik pakistanskog ministarstva vanjskih poslova 22. studenog istaknuo je da njegova vlada "pozdravlja odluku američkog Kongresa" kojom je odobrena vojna pomoć za Pakistan i susjedni Afganistan u vrijednosti od 388 milijuna \$. Dio koji je odobren Pakistanu (oko 300 milijuna) namjenjen je uvećavanju njihovih vojnih kapaciteta u svrhu hvatanja osum-

njičenih članova Al-Qaide raspoređenih u području granice s Afganistonom. Paket pomoći uključuje i osam aviona P-3C Orion.

TALLIN

Aktivni Estonci

Iz estonskog ministarstva obrane proteklih su dana stigle tri zanimljive vijesti: 17. studenog je načelnik glavnog stožera viceadmiral Tarmo Kouts (na slici) izjavio da će se Estonija koncentrirati na razvoj svojih vojnih mogućnosti u sklopu NATO-a, te u skorom razdoblju neće postati dijelom budućih snaga Europske unije, a razlog su ograničeni resursi.

Estonija, koja je u NATO ušla u ožujku, a u EU u svibnju ove godine, trenutačno daje 184 pripadnika svojih oružanih snaga u razne međunarodne misije, što je prema Koutsovim riječima "optimum" za ovu zemlju. Sljedećeg dana vlada je donijela o odluku o kupnji 60 rabljenih finskih oklopnih vozila "PaSi", koja će, prema riječima glasnogovornika ministarstva, "dvesti do napretka naših snaga kao snaga članice NATO-a". Na poslijetku, 22. studenog premijer Johan Parts objavio je da je novi ministar obrane Estonije Jaak Joerut, inače bivši veleposlanik u UN-u, čija je jedna od "glavnih zadaća objasniti naciji da je uključenje u međunarodne vojne aktivnosti ravnopravan dio estonske obrambene politike".

SEUL

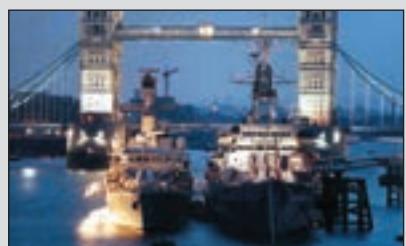
Povećanje od 90 milijardi dolara

M inistarstvo obrane Južne Koreje objavilo je plan pomaka prema samostalnjem vođenju obrambene politike, u svrhu popune mogućeg sigurnosnog vakuma koje bi uzrokovalo planiranje smanjivanja prisutnosti američkih trupa na korejskom poluotoku (za trećinu do 2008., dakle, za 12 500 pripadnika). Prema riječima generala Bang Hyo-Boka, zaduženog za izradu strategijskih planova, to će se postići povećanjem obrambenog proračuna sa sadašnjih 2,8 na 3,2 % ukupnog državnog proračuna. U nadolazeće četiri godine ta će razlika dosegnuti iznos od 92,5 milijardi dolara.

LONDON

Na pomolu "globalne korvete"?

M inistarstvo obrane Ujedinjenog Kraljevstva objavilo je da je napustilo planove o gradnji 14 ratnih brodova koji bi zamijenili postojeću flotu fregata tipa "23". Do takve odluke došlo je zbog nejasnoća u pogledima na budućnost djelovanja mornarice, neprestanih pojava novih tehnologija i zajedničkih npora vlade i proizvođača da dogovore dugoročnu strategiju gradnje ratnih brodova.

Inače, državna agencija za nabavu obrambenih sredstava nedavno je zadužila proizvođače da dizajniraju nešto što se zove "globalna korveta", kombinacija korvete i verzije razarača tipa "45" koji je još u razvoju.

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@moph.hr)Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vesna.pintaric@moph.hr)Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@moph.hr)Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@moph.hr)Urednici rubrika: Marija Alvir
(marija.alvir@moph.hr), Domagoj VlahovićNovinari: Leida Parlov, Milenka Pervan Stipić,
Josipa PericaFotografi: Tomislav Brandt, Davor Kirin,
Dubravko KovačGrafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@moph.hr)

Redaktor: Danica Pajic

Lektor: Lidija Bogišić

Korektor: Gordana Jelavić

Marketing i financije: Igor Vitanović
tel: 4568-699;
fax: 4551-852Tajnica redakcije: Jasmina Augustić
tel: 4568-041;
fax: 4551-852**Preplata:**Inozemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb
(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje),
žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice
pošalju na adresu TISAK trgovacko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.**Tisak:**
AKD Agencija za komercijalnu
djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojnik.hr>
E-mail: hrvojnik@moph.hrU članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2004.Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH**IZ SADRŽAJA****brigadni general Drago
Matanović, načelnik
Uprave za obuku i školstvo**

Čini se da mi, za razliku od drugih koji su to prepoznali, nismo svjesni vrijednosti iskustva kojeg su naši vojnici, dočasnici i časnici stekli u Domovinskom ratu, i bojam se da na planu uporabe i prenošenja tih iskustava nismo učinili dovoljno

Strana 4

Obilježen Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine

Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine, mukotrpan otpor vukovarskih branitelja i početak višegodišnje okupacije grada heroja obilježen je ove godine mirno i dostoјanstvено kao nikada dosad, a tužno kao i uvijek na taj dan u posljednjih trinaest godina

Strana 8

**Uspješan završetak
protupožarne sezone**

Četveromjesečno stalno dežurstvo pripadnika 855. protupožarne eskadrile službeno je završilo zadnjim danom listopada. Sve analize pokazuju da je sezona što se tiče angažmana ljudi i tehnike bila više nego uspješna...

Strana 12

Industrijska participacija ili offset

Najčešće primjenjeni pojам "offset" zapravo opisuje industrijsku kooperaciju, participaciju, kompenzaciju, trgovinski balans ili protutrgovinu povezanu s nabavom vojne i specijalne opreme iz inozemstva, a koja se plaća iz državnog proračuna

Strana 20

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

brigadni general Drago Matanović

Načelnik Uprave
za obuku i školstvo GSOS-a RH

- većini pripadnika kroz školovanje omogućeno dostizanje standarda
- našu ZŠŠ pohađaju pripadnici NATO zemalja
- namjera je razviti jedinstveni sustav obrazovanja
- daljnja modernizacija utjecat će na promjenu stručne strukture OS-a

Spoj ratnog iskustva i teorijskih spoznaja - pobjednička kombinacija

Čini se da mi, za razliku od drugih koji su to prepoznali, nismo svjesni vrijednosti iskustva kojeg su naši vojnici, dočasnici i časnici stekli u Domovinskom ratu, i bojam se da na planu uporabe i prenošenja tih iskustava nismo učinili dovoljno. Također mislim da zbog vremena koje je od tada prošlo i tranzicije osoblja u tom vremenu, propuštamo iznimnu prigodu za transfer tih iskustava na mlađe naraštaje

Željko STIPANOVIĆ,
snimio Davor KIRIN

Izobrazbu i obuku trebalo bi učiniti stvarnim, a ne samo deklarativnim prioritetom vojske u miru. Kreiranje sustava izobrazbe mora se temeljiti na iskaza-
nim potrebama i dugoročnim projekcijama tih potreba, a one najčešće izostaju ili se iskazuju za kratko-
ročno razdoblje

Podizanje razine i unapređenje obuke i stručnog usavršavanja pripadnika oružanih snaga svakako je jedan od prioriteta s kojim se susreću naše oružane snage u približavanju NATO-u. O tome dokle smo na tom putu stigli, s kakvim se poteškoćama susrećemo, jesmo li u sustavu vojnog obrazovanja kompatibilni sa zemljama članicama NATO-a, kako će se predstojjeća reforma školstva u Republici Hrvatskoj odraziti na vojnu izobrazbu, kao i o nizu drugih zanimljivosti vezanih uz obuku i školstvo razgovarali smo uoči stručnog seminara koji će u Splitu okupiti najbolje hrvatske stručnjake s tog područja s načelnikom Uprave za obuku i školstvo, brigadnim generalom Dragom Matanovićem.

Kako biste u ovom trenutku ocijenili civilnu i vojnu naobrazbu pripadnika naših oružanih snaga?

Okosnica djelatnosti ove Uprave je planiranje i programiranje aktivnosti i projekata koji su usmjereni na podizanje razine sveukupne obučenosti i sposobljenosti pojedinaca i postrojbi naših oružanih snaga, u čemu je izobrazba samo segment tog procesa.

Danas, desetak godina poslije pobedno-nog završetka Domovinskog rata, mogu

reći da su Ministarstvo obrane i oružane snage, kada je riječ o civilnoj izobrazbi u skladu s jasno definiranim kriterijima temeljenim na potrebama vojne organizacije, životnoj dobi i osobnim afinitetima, velikoj većini svojih pripadnika kroz sustav civilno-vojnog školovanja omogućili dostizanja standarda koji vrijede za sve moderne vojske svijeta, a taj proces, dakako, još i danas traje.

Sustav civilno-vojnog školovanja vođen potrebama oružanih snaga omogućuje pripadnicima, kojima to odredbe Zakona o službi u oružanim snagama dopuštaju, da stjecanjem više ili visoke stručne spreme prijeđu iz vojničkog u dočasnički, odnosno časnicički zbor.

Drugi, za obučenost i sposobljenost pripadnika oružanih snaga ne manje važan dio, jest vojna, odnosno slijedno-rastuća izobrazba koja se u korelaciji s obukom te obnašanjem dužnosti organizira i provodi u vojnoj organizaciji. Toj vrsti izobrazbe tijekom profesionalnog razvoja pristupaju svi pripadnici oružanih snaga.

Možete li nam predstaviti vojne škole koje u ovom trenutku stoje na raspolaganju pripadnicima Hrvatske vojske?

Vojna izobrazba planira se i provodi u skladu s prioritetima i planovima profesio-

nalnog razvoja. Sustavom vojne izobrazbe obuhvaćene su sve sastavnice u strukturi osoblja, a to su kadeti, dočasnici, časnici te državni službenici i namještenici, a uz zakske odredbe sustav je uređen i Pravilnikom o načinu i uvjetima školovanja za potrebe OSRH na vojnim učilištima, školama u građanstvu i inozemstvu, kojeg je Ministarstvo obrane donijelo 16. lipnja 2003.

Trenutačno se vojna izobrazba odvija kroz školovanje na vojnim učilištima na granskoj i intergranskoj razini, školovanje državnih službenika i namještenika te funkcionalnu izobrazbu. Školovanje na vojnim učilištima na granskoj razini provodi se za časnike u časničkim školama u dva temeljna oblika, a za dočasnike na granskoj razini provodi se u dočasničkim školama u tri temeljna oblika. Izobrazba se na intergranskoj razini provodi u Zapovjedništvu za združenu izobrazbu i obuku, i to za časnike u Zapovjedno-stožernoj školi taktike i Ratnoj školi, te pet funkcionalnih oblika. Intergranska (združena) izobrazba za dočasnike organizira se u jednom temeljnog obliku, a to je visoka dočasnička izobrazba koja se provodi se u Visokoj dočasničkoj školi.

Školovanje državnih službenika organizira se u dva oblika, i to kao temeljni i napredni tečaj za državne službenike, a počinje se ove godine. Upravo ovih dana u Zapovjedništvu za združenu izobrazbu i obuku počinje (pilot) temeljni tečaj za državne službenike, a provedba naprednog tečaja planirana je za 2005. godinu.

Treći segment sustava izobrazbe je funkcionalna izobrazba koja se najintenzivnije provodi u sklopu Škole stranih jezika, i to učenjem stranih jezika kroz temeljne i funkcionalne tečajeve stranih jezika.

Ne činimo dovoljno na prenošenju ratnog iskustva mlađim naraštajima

Je li naš sustav izobrazbe kompatibilan sa sustavima izobrazbe zemalja NATO članica?

Za sve razine, vrste i oblike izobrazbe koja se provodi u OS RH izrađeni su i odobreni nastavni planovi i programi. O kvaliteti tih programa dovoljno govoriti i činjenica da su našu Zapovjedno-stožernu školu počinjali ili pohađaju pripadnici NATO zemalja poput SAD-a i Francuske, te onih koje to žele postati, kao što su Ukrajina i Makedonija. U ovom trenutku mogu reći da smo vrstama izobrazbe i sadržajem školovanja časnika, a osobito dočasnika, u velikoj mjeri kompatibilni s najutjecajnijom članicom NATO-a (SAD), ali o potpunoj kompatibil-

nosti sustava izobrazbe s NATO-om, zbog niza razloga (organizacija i struktura vojske, opremljenost, zadaće) u ovom trenutku je još uvijek prerano govoriti. Pred nama je još mnogo posla da bismo dostigli ciljane sposobnosti koje će omogućiti da iz našeg sustava školovanja izlazi interoperabilno osoblje, koje će biti sposobno bez poteškoća funkcionirati u vojsci neke od zemalja NATO članica, ali uvjeren sam da smo na pravom putu da taj cilj i ostvarimo.

S kojim problemima se najčešće susrećete u procesu vojne izobrazbe?

Izobrazbu i obuku trebalo bi učiniti stvarnim, a ne samo deklarativnim prioritetom vojske u miru. Na tragu toga nalaze se i izvore mnogih problema s kojima se sustav izobrazbe danas susreće. Kreiranje sustava izobrazbe mora se temeljiti na iskazanim potrebama i dugoročnim projekcijama tih potreba, a one najčešće izostaju ili se iskažuju za kratkoročno razdoblje. Nedefiniranje dugoročnih zahtjeva i potreba za školovanjem ozbiljan su problem u radu i sustavnom razvoju vojnog obrazovnog sustava.

Uz navedeno ističem da se duže vremensko razdoblje nastavnom osoblju u OSRH ne pridaje potrebna pozornost, kako u smislu odabira, stimuliranja, stvaranja potrebnih uvjeta za njihov profesionalni razvoj, tako i osiguranja tvarnih uvjeta neophodnih za provedbu obrazovnog procesa.

Sve navedeno ostavilo je traga na sustav izobrazbe i čini nas odgovornima za žurno poduzimanje mjera kako bismo u svrhu razvoja i jačanja oružanih snaga kroz razvoj sustava izobrazbe i obuke umanjili posredne učinke i posljedice takvog stanja.

Kako komentirate činjenicu da naši časnici dolaze s ratnim iskustvom učiti teoriju ratovanja u vojnim školama? Treba li našim časnicima teorija kad su se već dokazali u ratu?

Čini se da mi, za razliku od drugih koji su to prepoznali, nismo svjesni vrijednosti iskustva kojeg su naši vojnici, dočasnici i časnici stekli u Domovinskom ratu, i bojam se da na planu uporabe i prenošenja tih iskustava nismo učinili dovoljno. Također mislim da zbog vremena koje je od tada prošlo i tranzicije osoblja u tom vremenu propuštamo iznimnu priliku za transfer tih iskustava na mlađe naraštaje.

O potrebama i opravdanosti školovanja dočasnika i časnika koji iza sebe imaju rat i iskustvo pobjednika u ratu, smatram da su unatoč početnim problemima, koji su u

Školovanje državnih službenika organizira se u dva oblika, i to kao temeljni i napredni tečaj za državne službenike, a počinje se ove godine. Upravo ovih dana u Zapovjedništvu za združenu izobrazbu i obuku počinje (pilot) temeljni tečaj za državne službe-nike, a provedba na prednog tečaja planirana je za 2005. godinu

početku varirali od razmišljanja kako je to "gubljenje vremena" do oduševljenja teorijskim spoznajama o ratnoj vještini i svim aspektima vođenja rata, ti ratnici rado sjedali u školske klupe i upijali dostignuća vojne znanosti.

Potvrda toga i prilog tome jest činjenica da danas mnogi časnici izniki iz Domovinskog rata vrlo uspješno obnašaju i najviše vojne dužnosti u MO i OS RH.

Upravo je spoj ratnog iskustva i teorijskih spoznaja primljenih izobrazom pobjednička kombinacija i bogatstvo koje nas danas krasi. Na tom bogatstvu i na putu prema NATO-u možemo graditi svoju budućnost.

Neusporedivo veći broj djela o Domovinskom ratu napisan izvan OS-a

Postoji li stručna literatura za polaznike naših vojnih škola koja prati najnovija svjetska dostignuća s područja vojne izobrazbe? Postoji li literatura temeljena na našim iskustvima iz rata?

Oružane snage u sklopu četiri knjižnice koje su ustrojene u sklopu zapovjedništava za izobrazbu i obuku grana, odnosno ZZIO-a danas raspolažu s knjižnim fondom od gotovo sto tisuća naslova. Iako ne možemo biti zadovoljni obimom i dinamikom njegova obnavljanja novim izdanjima, on se u skladu s mogućnostima kontinuirano osvremenjuje i obogaćuje, te osigurava učinkovitu potporu vojnom obrazovnom sustavu.

Ono čime nikako nismo i ne smijemo biti zadovoljni jest učinak i doprinos u pripremi i obradi naših iskustava i spoznaja kroz vojnu izdavačku djelatnost. O

razlozima takvog stajanja već sam

govorio u kontekstu problema prisutnih u vojnem obrazovnom sustavu. Ne mogu se pomiriti sa činjenicom da je neusporedivo veći broj djela o Domovinskom ratu napisan izvan nego u oružanim snagama.

Moramo učiniti sve da se takvo stanje paralelno s promjenama u sustavu izobrazbe i razvojem doktrine promjeni. Pogotovo zato što je tijekom 2004. stvoren i normativni okvir koji omogućuje honoriranje i koji stimulira vojnu izdavačku djelatnost u OS RH.

S obzirom na to da se projekcija vojnog sustava izobrazbe uz ostale čimbenike temelji i na kadrovskim potrebama, koje su njihove temeljne odrednice u budućnosti?

Oružane snage složen su sustav u kojem se obavljaju zadaće vrlo širokog spektra, a za obavljanje tih zadaća potrebljano je osoblje različitih profila znanja i vještina. Razvojna tendencija i daljnja modernizacija, osobito u tehničko-tehnološkom smislu, u velikoj će mjeri utjecati na promjenu stručne strukture pripadnika oružanih snaga. Smatram da će to dvoje biti temeljne odrednice kadrovskih potreba, kao i polazišta pri izgradnji i razvoju sustava njihove izobrazbe.

Možete li s obzirom na predstojeće organizacijske promjene OS RH barem na konceptualnoj razini izložiti perspektive razvoja vojnog sustava izobrazbe?

Iskustva u školovanju desetak naraštaja vojnih pilota i već drugog naraštaja kadeta potvrđuju opravdanost opredjeljenja MO i OS RH za civilno-vojnu izobrazbu. Dugo-

godišnja uspješna suradnja civilnog obrazovnog sustava i vojne organizacije prošle je godine rezultirala potpisivanjem sporazuma o znanstveno-nastavnoj i tehničkoj suradnji između Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i Ministarstva obrane, a potom i između sveučilišnih zajednica Zagreba i Splita i Ministarstva obrane.

U tom kontekstu namjera je svih zainteresiranih subjekata razvoj jedinstvenog sustava obrazovanja za potrebe OS RH, koji bi kombinacijom civilnog i vojnog obrazovnog sustava, organizacijski ujedinjenog u budućoj instituciji Hrvatsko sveučilište obrane i sigurnosti, trebao postati dijelom jedinstvenog sustava obrazovanja vojnog i civilnog osoblja iz područja obrane i sigurnosti. Time bi se obrazovanje u području defendološke znanosti upotpunilo sadržajima potrebnim našem sustavu. Idealna su prilika za to aktualna reforma obrazovnog sustava, priprema RH za ulazak u EU i NATO, te potreba izgradnje najekonomičnijeg sustava vojnog obrazovanja i njegovog povezivanja sa civilnim sustavom izobrazbe.

Koja su ključna pitanja na koja vojni obrazovni sustav u budućnosti mora odgovoriti?

Sustavi civilnog i vojnog obrazovanja trebaju postati kompatibilni i po mogućnosti što više integrirani. Pri tome će se u svjetlu tog procesa pojaviti i niz pitanja na koja će vojni obrazovni sustav morati ubrzo odgovoriti. To su prije svega iznalaženje najprikladnijeg organizacijskog rješenja, statusna pitanja polaznika, financiranje, izgradnja jedinstvenog sustava za izobrazbu dočasnika i časnika te pitanje nastavnog kadra neophodnog novom obrazovnom sustavu, a o kojem će u najvećoj mjeri ovisiti djelotvornost tog sustava i kvaliteta naobrazbe.

Oružane snage trebaju stručnjake različitih struka, razina znanja, sposobnosti i vještina - od temeljnog zanimanja vojnika (pogotovo profesionalaca), do vrhunskog stručnjaka i časnika - operativca i zapovjednika, odnosno srednjoškolskog službenika stručnjaka za svako vojno-stručno područje. ■

Izaslanstvo Ministarstva obrane Republike Makedonije u posjetu Hrvatskoj

Zajednički prema istom cilju

Izaslanstvo Ministarstva obrane Republike Makedonije, koje je predvodio zamjenik ministra obrane Rizvan Sulejmani, boravilo je u od 18. do 20. studenoga u posjetu Republici Hrvatskoj.

Prvog dana posjeta makedonsko izaslanstvo sastalo se s izaslanstvom Ministarstva obrane RH, koje je predvodio državni tajnik Mate Raboteg. Tijekom posjeta razgovaralo se o međusobnim iskustvima u procesu pristupanja euroatlantskim integracijama, a najavljene su i neke od zajedničkih aktivnosti među kojima je najvažnija skoro potpisivanje memoranduma o formiranju zajedničkog medicinskog tima koji bi sudjelovao u

nje euroatlantskim integracijama, jasno, poštujući individualni doprinos svake zemlje pojedinačno.

"Izmjenom iskustava u demokratizaciji političkog sustava i u transformaciji i modernizaciji našeg obrambenog sustava međusobno se potpomažemo i nadamo se da ćemo zajedno brže ispuniti glavne strateške ciljeve, a to su ulazak u Europsku uniju i NATO", rekao je Raboteg.

Veliko zadovoljstvo posjetom izrazio je i gospodin Sulejmani koji se, kako je rekao, nalazi u jednoj prijateljskoj zemlji. "To prijateljstvo ima zajedničku osnovu a to je zajednički put ka članstvu u NATO-u i EU-u. Taj put želi-

snimio D. Kirin

međunarodnoj NATO misiji u Afganistanu.

Na tiskovnoj konferenciji održanoj nakon razgovora, Raboteg je istaknuo kako je suradnja s Republikom Makedonijom kontinuirana te da joj je cilj u prvom redu unapređivanje i izmjena iskustava u procesu pristupanja i ulaska u euroatlantske integracije. Dodao je da su Makedonija, Albanija i Hrvatska članice Jadranske povelje u sklopu koje zajedničkim naporima rade na ispunjanju uvjeta za pristupa-

mo prijeći zajedno i sve ono što je bilo destruktivno pretvoriti u energiju i zajednički ići ka tim ciljevima. Suradnja između ministara, zamjenika ministara i vojnih predstavnika trebala bi biti na više razina i u više segmenata, te će se vezano uz to potpisati i memorandum o zajedničkoj suradnji koji će sadržavati aktivnosti te suradnje. Prva zajednička aktivnost bit će upravo zajednički vod u misiji u Afganistanu."

L. PARLOV

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA OBRAMBENU POLITIKU
SLUŽBA ZA NATO
I PARTNERSTVO ZA MIR**

raspisuje

INTERNI NATJEČAJ

za popunu PSE (Partnership Staff Element) radnih mjesta, koja je Republici Hrvatskoj ponudio NATO. Odabir za navedene dužnosti obavit će NATO, a MORH je dužan obaviti predodabir i prijavu kandidata. Natječaj se raspisuje za sljedeće dužnosti:

1. INTERNATIONAL MILITARY STAFF - BRUXELLES, BELGIJA
Naziv dužnosti: CRS, Staff Officer, NATO Standardization Agency/Joint Service Branch

Grana/osobni čin: sve grane/satnik - pukovnik

Engleski: STANAG 3333

Kratki opis dužnosti: poslovi vezani za NATO proces standardizacije

Iskustvo: stožerno iskustvo na poslovima standardizacije ili operacija, poznavanje NATO organizacije i operacija

Operational Support Section
Grana/osobni čin: sve grane/bojnik - pukovnik

Engleski: STANAG 3333

Kratki opis dužnosti: poslovi na JFC Brunnum EAPWP aktivnostima, NATO/PfP vježbama, području interoperabilnosti (PARP, MTIs, standardizacija)

Iskustvo: stožerno iskustvo, iskustvo u međunarodnoj vojnoj suradnji (prvenstveno PfP aktivnostima), Zapovjedno-stožerna škola, iskustvo na području vježbi (poželjno)

2. PARTNERSHIP CO-ORDINATION CELL. - MONS, BELGIJA
Naziv dužnosti: AAX PET 0010

Chief Education and Training Branch

Grana/osobni čin: sve grane/pukovnik - brigadir

Engleski: STANAG 3333

Kratki opis dužnosti: aktivnosti vezane za tematiku PfP izobrazbe i obuke

Iskustvo: stožerno iskustvo, Ratna škola ili Zapovjedno-stožerna škola, iskustvo u obuci

3. SHAPE - MONS, BELGIJA
Naziv dužnosti: OCC A&F Programme,

Exercises/Interoperability Officer
Grana/osobni čin: sve grane/bojnik - pukovnik

Engleski: STANAG 3333

Kratki opis dužnosti: rad na aktivnostima u sklopu programa OCC A&F, NATO/PfP vježbama i području interoperabilnosti

Iskustvo: iskustvo na području vježbi, Zapovjedno-stožerna škola, poznavanje područja OCC A&F (poželjno)

7. NATO SCHOOL - OBERAMMERGAU, NJEMAČKA
Naziv dužnosti: PSE 007 NCOIC

Grana/osobni čin: sve grane/narednik - časnici namjesnik

Engleski: STANAG 3333

Kratki opis dužnosti: poslovi administrativno-tehničke potpore

Iskustvo: iskustvo u administrativnim poslovima, dobro poznavanje rada na računalu

Kandidati moraju biti spremni privlatiti i alternativnu dužnost u sklopu istog ili drugog NATO zapovjedništva.

Vrijeme obnašanja navedenih dužnosti je 3 (tri) godine. Stupanje na dužnost očekuje se između 15. lipnja i 15. srpnja 2005. Prijavu na natječaj s priloženim životopisom na engleskom jeziku potrebno je dostaviti do 1. prosinca 2004. na adresu: Ministarstvo obrane, Služba za NATO i Partnerstvo za mir, Zvonimirova 12./II, 10 000 Zagreb ili na e-mail: nato@morth.hr. Dodatne informacije mogu se dobiti na telefon 01/4568-750 ili 01/4568-099

Obilježen Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine

Mirno i dostojanstveno kao nikada, tužno kao i uvijek

Dan sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine, mukotrpan otpor vukovarskih branitelja i početak višegodišnje okupacije grada heroja obilježen je ove godine mirno i dostojanstveno kao nikada dosad, a tužno kao i uvijek na taj dan u posljednjih trinaest godina

Marija ALVIR, snimio Tomislav BRANDT

Zazvonite zvona sa svih zvonika bilo je geslo ovogodišnjeg obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine, a trinaesta godišnjica kraja mukotrpnega otpora vukovarskih branitelja i početka višegodišnje okupacije grada heroja obilježena je raznim događanjima održanim tim povodom u Vukovaru i drugim hrvatskim gradovima.

Oko deset tisuća hrvatskih građana, većinom Vukovaraca, okupilo se 18. studenoga u krugu vukovarske bolnice kako bi odali počast svim žrtvama Vukovara, a među okupljenima su bili državni i lokalni dužnosnici te predstavnici vojske i policije, kao i brojna izaslanstva braniteljskih i stradalničkih udruga te drugi građani koji su svojim dolaskom u Vukovar pokazali da za neke taj grad još uvijek nije prepušten zaboravu.

Vukovarski branitelji na čelu kolone sjećanja

Nakon kraćeg prigodnog programa, u sklopu kojega su vukovarski gimnazijalci izveli recital "Heroji su otišli u nebo", formirana je kolona sjećanja predvođena stjegonošama,

hrvatskim vojnicima koji su uz državni nosili i stjegove Vukovarsko-srijemske županije i grada Vukovara te 204. vukovarske brigade i Hrvatskog društva bivših logoraša srpskih koncentracijskih logora. Na čelu kolone bili su vukovarski branitelji - pripadnici legendarne 204. brigade, odnedavno priznate tek kao pričuvne postrojbe Hrvatske vojske, iza njih sinjski alkari i pripadnici Karlovačke građanske garde, a potom uzvanici i ostali sudionici križnog puta, među kojima i predsjednik Republike Stjepan Mesić te potpredsjednici Vlade Jadranka Kosor i Andrija Hebrang, kao i neki saborski zastupnici te čelnici političkih stranaka.

Kolona sjećanja duga nekoliko kilometara krenula je iz vukovarske bolnice ulicama još uvijek dobrim dijelom razrušenoga grada put Memorijalnog groblja žrtava iz Domovinskog rata, gdje su podno središnjeg spomen-obilježja položeni vijenci i zapaljene svjeće u spomen na sve one koji su u obrani grada položili svoje živote, kao i

sve žrtve Vukovara. Na tom je mjesetu služena i koncelebrirana misa za dušnica koju je za sve poginule i nestale vukovarske žrtve predvodio dubrovački biskup, msgr. dr. Želimir Puljić.

Na dostojanstven način i uz dužne počasti vukovarskih žrtava srpske agresije prisjetili su se tih dana i na drugim mjestima stradavanja branitelja i civila, a središnje obilježavanje Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine, uz crkvena zvona sa svih zvonika diljem Hrvatske, obilježio je i incident izazvan pojavljinjem srpskog vojnog broda u hrvatskom dijelu Dunava. No, iako je plovila ratnog broda donedavno neprijateljske vojske u hrvatskim voda-

ma uz vukovarsku obalu izazvala popriličnu medijsku pozornost, taj neprimjerjen čin ipak nije isprovincirao neželjene reakcije - u Vukovaru je bilo mirno i dostojanstveno kao nikada dosad, a tužno kao i uvijek na taj dan u posljednjih trinaest godina. ■

Okupljeni u koloni sjećanja, brojni sudionici tog križnog puta i ove su godine podsjetili na kalvariju vukovarskih žrtava

Ophodnja do Bagrama

Tim sastavljen od četvorice pripadnika našeg kontingenta krenuo je na uobičajenu ophodnju koja je uključivala i odlazak u Bagram, gradić smješten 60-ak kilometara sjeverno od Kabula. Krajolik poput onog u filmu "Mad Max", s prizorima koji govore o dugogodišnjim ratovima na ovom području...

Iz Afganistana Predrag MIKULIĆ

Uophodnji su sa mnom bili satnik Robert Jandriš Sačer, razvodnik Mirfad Duraković i razvodnik Darko Kovač. Vrijeme je bilo sunčano, takoreći idealno za ovakvu aktivnost. Naša dva Landrovera su se za tren probila kroz šarene kabulske ulice i dohvatile cestu koja je vodila prema Bagramu. Do Bagrama vodi asfaltna cesta koja poput pravca presijeca pustinjski krajolik na dva dijela, tako da s obije strane ceste dominiraju pješčani predjeli uokvireni razbacanim brežuljcima. Na cesti tek poneko prometalо, uglavnom šareno oslikani šleperi i kamioni u vlasništvu lokalaca ili vojna borbena vozila, te eskorte u brzim američkim džipovima koji bi hitro projurili pored nas.

Hrvatski strojevi u razminiranju Bagrama

Nakon otprilike sat vremena vožnje pred nama se ukazao Bagram. U mjestu s otprilike 7-8 tisuća civilnih stanovnika nema mnogo toga za vidjeti. Prašnjava glavna ulica uokvirena je ruiniranim nastambama, sitnim trgovinicom, uobičajena je gužva svakojakih vozila, biciklista te šaroliko odjevenih ljudi. Ulazimo u američku vojnu bazu u Bagramu i prvo što moramo "svladati" je nekoliko kontrolnih točaka koje demonstriraju snažne mjere sigurnosti. Zidine od "Hesco kocki" kanaliziraju naše kretanje, a vojnici u pancirka ma i kacigama s naoružanjem i raznoraznom opremom pozdravljaju nas profesionalno i ozbiljno. U bazi smo našli na 24-godišnjeg Gordana Radivojevića iz Ljubuškog koji

ovdje s ocem već gotovo tri godine radi za Amerikance. Otac Svetko je financijer, a Gordan radi kao logističar za međunarodnu kompaniju KBR, koja opskrbuje američke postrojbe locirane u cijelom svijetu. Kako mi Gordan objašnjava, oni osiguravaju logističku potporu počevši od prehrane vojnika, osiguranja električne energije, transporta materijala i ljudi, pa sve do kupanja vojnika. Ta privatna kompanija radi u suradnji s američkom vladom.

Gordan kaže da je Bagram bio vojna baza koju su posljednju napustile postrojbe nekadašnjeg SSSR-a. Tada je već bila toliko minirana da je ruski general, koji je vodio povla-

MV-4 DOK ING, koja mi je Gordan rado pokazao. Oko 4500 mina je na vodno očišćeno ove godine. Deminiranje se ovdje provodi gotovo neprekidno posljednje tri godine. No, kako naš domaćin reče, ovim tempom bi trebalo barem još deset godina da se taj posao u Bagramu završi.

Američka vojna baza sa salonom za masažu, a uskoro i bazenom

Baza Bagram ima otprilike 13 500 vojnika, te oko 2500 civila, uključujući CIA-u, DOD (Department of Defense), KBR, te razne sigurnosne agencije. Osim Amerikanaca, koji dominiraju s otprilike 80% ljudstva,

tu su još ljudi iz Ujedinjenih Arapskih Emirata, Poljaci, Korejci, Britanci, Austrijanci, Australci, Novozelandani, Egipćani, itd. Baza je krcata vojnom opremom, a u sklopu nje je i golemi vojni aerodrom koji se trenutačno proširuje zbog slijetanja velikog transportnog aviona C5. Za što ugodniji borač, u bazi postoji niz barova, fitness centara, disco klub, kinodvorana, vojni shopovi PX-evi, razno-

Gužva na ulicama Bagrama

čenje snaga, izjavio Afganistancima da djeca njihove djece neće moći kročiti u Bagram zbog mina. Ipak, talibani su za vrijeme svoje vladavine još dominirali to područje. Zbog svega toga deminiranje je ovdje jedna od najvažnijih aktivnosti. Njega prije svega obavlja američka međunarodna tvrtka "Ronco Demining". Pored manualnog deminiranja rabe se i razne mašine "mlatilice", pa čak i psi. Saznajemo da su tu i tri hrvatska stroja za razminiranje -

razni sportski tereni, vrhunski opremljena vojna bolnica, itd. Kao rariitet postoji čak i poveći salon za masažu, a u tijeku je i izgradnja bazena za rekreativnu vojnika. Najviše nas je iznenadilo da je u bazi čak i fakultet Texas College. Gordan je nedavno ovdje završio studij koji je započeo u SAD-u, te je stekao zvanje diplomiranog inženjera informaticke, a sve preko tog "bagramskog studija" koji osigurava i gostovanje predavača, profesora iz SAD-a. ■

Svi su odgovori u srcu čovjeka

Ne čudi se što se danas ne smijem, što ne provaljujem. Iz mene, moj majstore, izviru šega-riječi i u mojoj glavi eksplodiraju provale samo onda kada sam apsolutno siguran u sebe. A danas mi ovaj svijet to ne dopušta...

Iz Pakistana Davor ČULJAK

Pitanje prvo - *shia's masjid sialkot*

Kažem mu, hoću majstore spoznati vašu dušu, zakleo sam se samome sebi da ću otkriti što se krije iza stihova punjabske pjesme koja kaže: "Možeš srušiti džamiju i sve hramove, ali nikada ne ruši srce čovjeka, jer u njemu staneće Bog". Vidiš li ti ove tamne boje jednako tamnima kao što ih ja vidiš, jesu li ti ovi tonovi jednako zastrašujući kao meni, znači li i tebi ova eksplozija i miris krvi u zraku isto. Koja je to nadnaravna sila, prijatelju, nagnala nekoga da ušeta unutra opasan kilogramima eksplativa i raznese se zajedno s onima koje iz nekih razloga mrzi. U istom trenutku dok mu je venama možda strujala pjesma s kojom je odrastao. I pjevao je od rođenja do smrti, a nikad je nije razumio. Je li to hrabrost, kukačičluk, ludilo, bezizlaz, tko će mi otkriti. Rupa u podu promjera jednog metra neće, ni ornamenti od gelera po zidovima, ni razvaljeni prozori, niti krvava odjeća s komadima ljudske kože zalijepljena na stropu do danas, ništa mi neće pokazati razloge i cilj.

Pitanje drugo - birtija

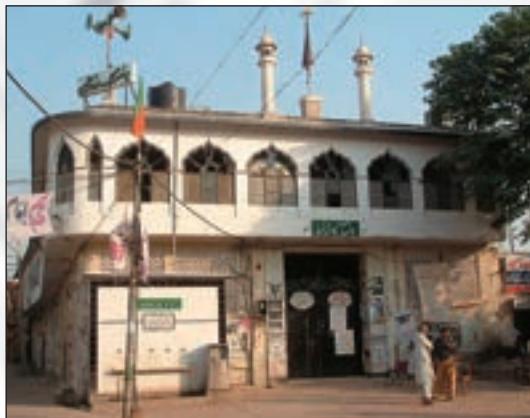
Da me ti nisi doveo, niti bih ikada pronašao niti bih se usudio zaći u tu birtiju. Daj mi objasni, molim te, zašto u tom pashtunskom kvartu ne vidim ni jednu ženu, razmotanu, zamotanu, nikakvu. Postoje li, gdje ih krijetе. Pa tko rađa, zaboga, toliku djecu. Meso je izvrsno, nikad nisam probao slade. Da ti budem potpuno iskren, nikada u životu nisam sjedio u većoj rupi a bolje jeo. Nikada u životu nisam video više čudnih likova kao ovdje. Možda jesam u filmovima jednog izvrsnog redatelja

kojem nitko rođen u Sarajevu s razlogom više ne želi spomenuti ime. Pa ni ja. Iako smo išli u istu gimnaziju i provodili vrijeme u istoj birtiji s kockastim stolnjacima i penzionerskim imenom "Šetalište". Ali to su likovi na filmu. A ovo ovdje je stvarnost. Kozlići na vješalima, raspaljeni roštilji, bosonogi mesar s glavom između vlastitih koljena i noževima zataknutim između nožnih prstiju, zagorjeli kazani puni pečenja, stoljećima neoribani sudsoper ispred šanka, paprika koja ujeda za srce, raštrkane brade uronjene u dlanove, prljave srozane čarape, stotine pogleda u ništa. Ne-

majstore. Rakija je stoput manje zlo, vjeruj mi. Jesi li ikada čuo za "Torticidu" s Hvara i njezin nenadmašni transparent "Alkoholom protiv droge".

Pitanje treće - slike

Nisi mi objasnio zašto vise te slike u dućanima. Jednom si mi rekao da su i njega i njih oni sami smislili i napravili, a ja nikad nisam shvatio ni koga ni tko. Nikad uostalom nisam razumio zašto sam kao klinac nosio majice s likom Che Guevare, jer nitko od nas djece nije imao pojma tko je Che Guevara, gdje živi i čime se bavi. A svaki drugi ga je imao otisnutog na trbuhu. Pa kad ti stara pere majicu, boja se razlije po ostaloj robi i stara poludi. Samo sam to znao o Che Guevari. Da pušta boju. I, evo, samo što nisam umro, davno sam prestao nositi majice s bilo kakvim likovima blizu srca, a još uvijek nisam shvatio, pravo da ti kažem, zašto netko i vješa nekakve slike. Valjda samo zato da se onaj drugi od njih naježi.

■ Neugledan restoran ali s izvrsnom kuhinjom...

moj misliti da ne vidim što se na katu zbiva. I da ne kužim od čega je taj čudni miris što odozgo stiže. Svakog sumraka kad bih trčao onom livadom u Bhimberu, u isto su se vrijeme s dolaskom mraka pojavljivali klinci od šesnaestak godina, uređeni i uljudni, sjedali po red staze, šutili i pušili, a vjetar mi je nosio iste dimove kao i ovdje. Nigdje i nikad prije uostalom nisam video livade pune toga na obroncima divovskih planina. Hipiji iz šesdesetih preselili su se iz Katmandua u Kabul. Pa šta onda raste tamo,

Bez odgovora

Ne čudi se što se danas ne smijem, što ne provaljujem. Iz mene, moj majstore, izviru šega-riječi i u mojoj glavi eksplodiraju provale samo onda kada sam apsolutno siguran u sebe. A danas mi ovaj svijet to ne dopušta. Nitko, pa ni ti danas, ne želi mi dati nijedan odgovor. A pitanja, moraš priznati, nisu osobito teška. Vidim, ni tebi nije svejedno. Uzalud čuvaš suzu u kutu tog napuklog oka, skotrljat će se tu, preda mnom i rasprsnut na ovom betonskom podu bomba, pa ćemo biti svjesni i ti i ja da su svi odgovori u srcu čovjeka. U srcu koje ne-prestano rušimo. ■

Prirodna bogatstva

“Zelenim maršom” s otprilike 350 000 sudionika, Maroko je ovладao najvećim dijelom Zapadne Sahare, i to dijelom kojeg zapljuškuju valovi Atlantskog oceana. U tim velikim i uzburkanim oceanskim valovima i dubinama kriju se jata i jata morskih riba, glavonožaca i svih ostalih podvodnih stanovnika. Upravo ti “plodovi mora” Zapadnu Saharu čine bogatijom od mnogih drugih pomorskih zemalja ...

Iz Zapadne Sahare Hidajet ČOBO

Svako područje na zemaljskoj kugli, u većoj ili manjoj mjeri posjeduje neka prirodna bogatstva koja ga čine bogatijim ili različitijim od ostalih područja. Kroz povijest se pokazalo da su upravo prirodna bogatstva bila jedan od najčešćih uzroka dosadašnjih svjetskih sukoba i netrpeljivosti. Svakako je u tom smislu najdobjavljuje bilo “kolonijalno doba”. Na žalost ni danas nije drukčije, pa smo svakodnevno svjedoci novih sukoba. Ni područje Zapadne Sahare nije iznimka u tom pogledu. U pozadini dugogodišnjeg sukoba koji u njoj traje skriva se težnja za osvajanjem i ovladavanjem njezinim bogatim i netaknutim prirodnim resursima.

Zeleni marš

Iako svojim izgledom i konfiguracijom tla najveći dio Zapadne Sahare ne daje nikakve posebne znakove o postojanju nekih velikih i posebnih vrsta prirodnih bogatstava, mnogi su bili zatećeni prvim dobivenim rezultatima i analizama tla koje su pokazale visoke postotke fosfata i nešto niže postotke “obojenih metala”. Prema neslužbenim podacima, Zapadna Sahara je na drugom mjestu na svijetu po rezervama fosfata. Ti podaci su neslužbeni, jer se u područjima sukoba još uvijek nisu provela kompletna istraživanja i analize tla. Naravno, i kao takvi podaci su dovoljno interesantni mnogima, a najviše neposrednim susjedima. Apetiti su svima na

■ Velikom, ali zastarjelom i slabo održavanom ribarskom flotom zapadna Sahara već dugi niz godina uspijeva održati teško stečeno drugo mjesto na svjetskoj ljestvici po izlovu “plave” ribe

glo porasli, tražio se samo dobar povod za akciju, kao izlika za sve ono što će nakon toga uslijediti. Maroko je pri tome bio najbrži i najkonkretniji pa je lukavo organiziranim i provedenim “Zelenim maršom”, s otprilike 350 000 sudionika, ovладao najvećim dijelom Zapadne Sahare, i to dijelom kojeg zapljuškuju valovi Atlantskog oceana (upravo ovih dana se navršava i slavi 29. godišnjica toga marša). U velikim i uzburkanim oceanskim valovima i dubinama kriju se jata i jata morskih riba, glavonožaca i svih ostalih podvodnih stanovnika.

Težak ribarski život

Upravo ti “plodovi mora” Zapadnu Saharu čine bogatijom od mnogih drugih pomorskih zemalja. Teški su i nezahvalni pokušaji procjene stvarne vrijednosti morskih bogatstava, ali sve dosadašnje statistike i analize slažu se u ocjenama o silnom i neizmjernom prirodnom bogatstvu. Velikom, ali zastarjelom i slabo održavanom ribarskom flotom

oni ipak već dugi niz godina uspijevaju održati teško stečeno drugo mjesto na svjetskoj ljestvici po izlovu “plave” ribe (Čile je neosporni vladar u toj disciplini). Imao sam prigodu vidjeti dobar dio te ribarske flote koja je smještena u gradiću Tan-Tanu i koja na prvi pogled sliči groblju brodova. Neugledni izvana, ali vrlo uredni, i što je najvažnije dobro održavani i opremljeni unutra, ti brodovi goto-

vo neprestano “oru” nemirnu i nesigurnu oceansku površinu i pri tome svojim mrežama skupljaju tone i tone ribe. U luke pristaju na kratko, samo pri iskrcaju ulova, za iznimno teških meteouvjeta i pri otklanjanju težih kvarova i oštećenja broda. Sve ostale poslove obavljaju u “hodu”. Zbog tog ubitačnog radnog ritma njihov vijek trajanja je bitno smanjen i u prosjeku se kreće oko 15-ak godina. Slična je sudsbita, možda čak i teža, njihovih najboljih i jedinih prijatelja - ribara. Ljudi koji u svakom trenutku moraju biti spremni na “leteće izmjene”. U razgovoru su nam rekli da se najčešće koriste tim terminom jer on najviše odgovara njihovom dinamičnom načinu života. Znaju provesti i nekoliko mjeseci na oceanu, bez obitelji, ali kažu da nemaju nekog izbora i da su zadovoljni što uopće mogu raditi i zarađivati. Njihova su primanja jako dobra za ovdašnje prilike, ali ne mogu ni izbliza biti dovoljna satisfakcija za sav uloženi trud i vrijeme provedeno bez obitelji. ■

Uspješan završetak protupožarne sezone

Bez odmora i nakon sezone

Četveromjesečno stalno dežurstvo pripadnika 855. protupožarne eskadrile službeno je završilo zadnjim danom listopada. Sve analize pokazuju da je sezona što se tiče angažmana ljudi i tehnike bila više nego uspješna...

Vesna PINTARIĆ

Sezona opasnosti od požara je iza nas, iako mogućnosti za njihovu pojavu nisu u potpunosti minule. No, četveromjesečno stalno dežurstvo pripadnika 855. protupožarne eskadrile službeno je završilo zadnjim danom listopada. Sve analize pokazuju da je sezona što se tiče angažmana ljudi i tehnike bila više nego uspješna, kaže zapovjednik eskadrile bojnik Damir Jurišić. To je, između ostalog, konstatiralo i operativno vatrogasno zapovjedništvo u Divljama, na čelu s general bojnikom Matom Obradovićem.

Dobra priprema i bolja taktika gašenja

Iako se na prvi pogled čini da je ova sezona, u odnosu na prošlu, bila oskudnija požarima, radi se zapravo o mnogo boljoj pripremi i organizaciji snaga koje su u gašenju sudjelovale. Svemu je prislonjela i priroda. Naime, intenzitet požara na početku sezone nije bio velik što je pogodovalo provedbi trenaža svih raspoloživih posada, a što se nije uspjelo do početka sezone iz

već poznatih razloga, tj. nedovoljnog broja tehnike. Tako su sve posade, a ove ih je godine na raspolaganju bilo sedam, trenažu provodile cijeli lipanj, pa čak i dio srpnja. Upravo taj broj posada omogućio je ove godine da ni jedna posada nije letjela, tj. gasila požar više od 6 do 7 sati dnevno. Što se tehnike tiče, sezona je dočekana s tri Canadaira, četvrti je stigao početkom srpnja, a dva Air tractora, kao i svake godine tijekom sezone, dislocirana su u dubrovačku zračnu luku. Prema evidenciji o lokaciji i broju požara te angažiranoći PP snaga, a koja se vodila svaki dan, najintenzivniji je bio kolovoz, posebice njegova druga polovica, i što je vrlo zanimljivo - cijeli rujan, zbog čega se stječe dojam da su nas ove godine požari štedjeli, što nije baš tako. Naime za razliku od prošle, ove su godine požari počeli kasnije ali su se nesmanjenim intenzitetom nastavili i u rujnu. I taktika gašenja je ove godine bila bitno drugačija. Naime,

većim

angažiranjem aviona u samom početku požara uspjelo se ugasiti i sanirati njih gotovo 80 posto, a gašenje je trajalo samo 2-3 sata. Tijekom tog razdoblja ostvareno je ukupno više od 460 sati naleta, a bačeno je oko 19 000 tona vode. Sretna okolnost, koja im je išla na ruku, jest da u isto vrijeme nije gorjelo na više strana pa se moglo koncentrirati na jednom mjestu i na vrijeme, za razliku od prošle godine kada je gorjelo od jednom i na šest mjesta te su se snage morale angažirati u skladu s trenutačnim prioritetima. Uz pilote velik su posao dakako odradili i tehničari, koji su radili i noću kako bi avioni

ujutro bili u punoj pripravnosti. Tako su svakodnevno za gašenje bila spremna tri Canadaira i za svaki dvije posade, jedna dežurna a druga u pripravnosti kako bi uskočila ako se požari intenziviraju. Isto vrijedi i za Air tractore i posade stacionirane u Dubrovniku, koji su izvrsno funkcionali izviđajući šire dubrovačko područje i djelujući u samim začecima požara.

Požarom je ove godine najviše bila zahvaćena Splitsko-dalmatinska i Šibensko-kninska županija, nešto manje Zadarska. Neuobičajeno velik broj požara harao je i Istrom, a nekoliko je intervencija bilo i preko Velebita. Sve u svemu nije bilo požara na kojem su bili angažirani a da ga nisu i ugasili.

Za kvalitetnog kapetana potrebno i nekoliko godina

Uz spomenute zadaće i tijekom sezone provodila se namjenska obuka na požarištima te je eskadrila ojačana za još jednog kapetana i četiri kopilota, a paralelno se provodila i temeljna obuka za dva mlađa kapetana, koji bi u iduće dvije godine mogli biti potpuno osposobljeni. Također, u listopadu se počelo i s preobukom tri pilota koji do sada nisu letjeli na Canadairu. Obuka i preobuka provodile su se i u vodu Air tractora, a osobito je važno spomenuti da se vrlo intenzivno radi i na obuci za nastavnike letenja, jer je za sada jedini takav pilot i nastavnik kojeg imamo zapovjednik voda Air tractora, natporučnik Davor Turković. Uloga Air tractora nedovoljno je vrednovana i čini se da njihova vrijednost nije još prepoznana. Me-

đusobno se slažu da su Canadairi momčad koja dobiva. Ipak, ne smije se smetnuti s uma da se požar gasi u začetku i da je Air tractor broj jedan.

Sa završetkom sezone mogli bismo reći počinje priprema za sljedeću, bar u onom tehničkom smislu. Naime, avioni idu na godišnje servisiranje u Zrakoplovno-tehnički zavod u Veliku Goricu. U vrijeme našeg posjeta eskadrili je dan se već nalazio тамо на godišnjem pregledu, dok se drugi spremao na odlazak.

U svakom slučaju u eskadrili uvijek treba biti potpuno ispravan bar jedan avion kako bi se mogla održavati trenaža i provoditi obuka.

Ono što zapovjednik Jurišić osobito ističe jest da servisiranje aviona treba biti održano na vrijeme, što znači da bi najkasnije do početka svibnja svi tre-

■ "Taktita gašenja je ove godine bila bitno drukčija. Naime, većim angažiranjem aviona u samom početku požara uspjelo se ugasiti i sanirati njih gotovo 80 posto, a gašenje je trajalo samo 2-3 sata", ističe zapovjednik 855. protupožarne eskadre bojnik Damir Jurišić

bali biti na stajanci zračne luke spremni za letenje. Uz to, potrebno je zadržati sadašnju brojnost posada i kapetana da bi se posao mogao odraditi stručno, kvalitetno i sigurno. Ipak

sezonom bi još spremnije dočekali kad bi eskadrilu upotpunila još dva Canadaira i Air tractori, no to su za sada tek želje i nadanja.

Sada, izvan sezone, vrijeme je i da pripadnici eskadrile iskoriste svoje doista zaslužene odmore, iako ni sada nije isključeno da zbog primjerice nesavjesnog paljenja korova i uređenja polja opet ne budu potrebe za njihovom intervencijom. U svakom slučaju, bila sezona požara ili ne, djelatnici eskadrile su, moglo bi se reći, u pogonu cijelu godinu. Ako nisu angažirani na požarištu, onda su na obuci i osposobljavanju kadra te trenazu. Jer kvalitetan pilot i kapetan Canadaira i Air tractora ne postaje se za godinu dana. To nekad traje i pet godina. I stoga ne sumnjamo kada kažemo radimo punom parom i onda kada ne gori. ■

Posjet austrijskog generala Raimunda Schittenhelma ZZIO-u

Predstavljen austrijski sustav vojne izobrazbe

U ZZIO-u i Ratnoj školi nedavno je boravio general austrijske vojske Raimund Schittenhelm, koji je tijekom svog posjeta održao i predavanje polaznicima škole na temu "Sustav vojne izobrazbe u Republici Austriji". Neka su iskustva korisna pa i primjenjiva kod nas

Milenka PERVAN STIPIĆ, Snimio Davor KIRIN

Ovih je dana kao gost Zapovjedništva za združenu izobrazbu i obuku u Hrvatskoj boravio general austrijske vojske Raimund Schittenhelm. Austrijskom visokom časniku general bojnik Mirko Šundov, zapovjednik ZZIO-a, predstavio je ustroj i zadaće ZZIO-a, a brigadir Stipe Barišić program "Kadet". Austrijski general je potom veći dio vremena proveo u Ratnoj školi gdje ga je s organizacijom, radom i programom škole upoznao njezin zapovjednik brigadir Mladen Barković, da bi nakon toga visoki austrijski gost pred polaznicima Ratne škole održao predavanje "Sustav vojne izobrazbe u Republici Austriji".

Vojna izobrazba u tri razine

General Schittenhelm je u kratkim crtama iznio pregled obrambeno-sigurnosne politike svoje zemlje, a ostali dio predavanja usredotočio je na sustav vojne izobrazbe. Austrijske oružane snage koje su nastale 1955. do danas su prošle niz reformi. Godine 1997. doble su poziv da se pridruže NATO-u, a sudjeluju i u nizu humanitarnih akcija, te u kriznom menadžmentu i štite Schängensku granicu. Tako složene aktivnosti prati i odgovarajući sustav voj-

■ Generala Schittenhelma s radom ZZIO-a upoznao je general bojnik Mirko Šundov

Polaznici Ratne škole imali su prilike čuti kako je organizirana vojna izobrazba u austrijskoj vojsci

ne izobrazbe koji je organiziran u tri razine. Na prvoj razini je jednogodišnja vojna izobrazba u kojoj polaznici dragovoljci prolaze obuku u tzv. rodovskim središtima za obuku te postaju zapovjednici vodova i zamjenici zapovjednika satnija. Najbolji iz tih središta idu na višu razinu izobrazbe a drugi ostaju u pričuvnom sastavu. Na drugoj razini izobrazbe, koja se odvija na Terezijanskoj vojnoj akademiji u Bečkom Novom Mjestu, u 6 semestara školju se budući profesionalni vojnici. Od tih 6 semestara 5. semestar je u rodovskim središtima i granačna. Završetkom izobrazbe polaznici dobivaju prvi časnički čin. Treća i ujedno najviša razina vojne izobrazbe jest u Nacionalnoj obrambenoj akademiji smještenoj u Beču. Tu se obučavaju časnici svih grana, osobito stožerni časnici za vojne zapovjednike na razini brigade i pukovnije u osmotrednim tečajevima. Zadaće te akademije su dvojake - obuka časnika, istraživanje doktrine i vojne strategije austrijskih oružanih snaga na operativnoj i taktičkoj ra-

zini, te istraživanje i obuka na razini sigurnosne politike. Na Akademiji postoji Centar za studije koji je odgovoran za organizaciju nastave te različiti uredi i instituti, kao što je Institut za strategiju i vojnu politiku, Institut za potporu mira i vojni menadžment, Institut za jezik, gdje se obavljaju razni prijevodi, tiskaju rječnici različitih jezika, a između ostalog tu se tiska i austrijski vojni list, najstariji na svijetu, iz 1808. Gledajući brojčano, na Akademiji se provodi 80-ak tečajeva godišnje s ukupno 1000 studenata, a neki se školju i izvan te institucije u obliku individualnog dodiplomskog studija u sklopu kojeg časnici osim vojnih znanja stječu i civilna. Tako vojni predavači drže predavanja i na civilnim fakultetima, priznaje im se isti status, što bi, prema riječima brigadira Barkovića, trebalo što prije primjeniti i u Hrvatskoj, ukazavši pri tome i na činjenicu da su diplome postignute u nekim oblicima austrijskih vojnih škola jednakovrijedne onima stečenim u civilstvu. ■

Izložba "Velim svoju obitelj" u MORH-u

- Obitelj je doista nešto naj-vrednije i najsvetije što imamo. Ona je ishodište svega i obitelji se uvijek vraćamo. Obitelj je ono mjesto gdje nas vole, gdje nas poštaju i gdje mi moramo voljeti i poštovati. Djeca zaslužuju sretno djetinjstvo, kako bi odrasla u sretne, čestite i uspravne ljude - rekla je potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranka Kosor otvara-jući izložbu "Velim svoju obitelj". Riječ je o izložbi li-teralnih radova djece iz dječjih vrtića i osnovnih škola na

temu obitelji, a koja je svečano otvorena 19. studenoga u galeriji "Zvonimir".

Pokrovitelj izložbe je Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, a u realizaciji cijelog projekta sudjelovalo je Učilište za likovno obrazovanje, kreativnost i dizajn - studio Tanay, a aktivno su se uklju-

čili i centri za djecu s posebnim potrebama.

Na otvorenju je bio i ministar obrane Berislav Rončević koji je brojne uzvanike pozdravio u ime svih djelatnika Ministarstva obrane i oružanih snaga te je izrazio veliko zadovoljstvo što je i Ministar-

dova koliko ih je stiglo na natječaj iz 151 dječjeg vrtića i 305 osnovnih škola. Izloženi radovi nam omogućavaju da shvatimo komunikaciju djece s odraslima, te nam otkrivaju zašto sva djeca vole svoju obitelj. Cijeli projekt "Velim svoju obitelj" izričanje je ljubavi prema obitelji.

Ministrica Kosor je najboljim izlagачima uručila nagrade i pohvale, iako je prema rječima predsjednika povjerenstva za proudbu likovnih radova, akademskog slikara Emila Roberta Tanaya bilo teško izdvajati radove za pohvale i

nagrade, jer svi radovi pokazuju visoku razinu dječjeg likovnog izraza.

Izložba "Velim svoju obitelj", koja će prema rječima potpredsjednice Vlade postati tradicionalna, organizirana je prigodom 15. obljetnice konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta.

L. PARLOV

Snimio Tomislav Brandt

stvo obrane moglo, ustupanjem galerijskog prostora, sudjelovati u toj hvalevrijednoj i uspješnoj akciji. Dodao je kako se tu nalazi i kao roditelj te se nuda da će iz tih prekrasnih radova izvući i neke pouke koje djeca šalju svojim roditeljima.

Izloženo je 414 radova koji su izabrani između 6280 ra-

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
PERSONALNA SLUŽBA**
raspisuje

INTERNI NATJEČAJ

za sljedeću ustrojbenu dužnost

1.) Načelnik Odjela za međunarodne verifikacije - načelnik stožera i zamjenik direktora RACVIAC-a (ustrojbeni čin: brigadni general)

Osnovne dužnosti:

- Zamjenjuje direktora RACVIAC-a u slučajevima njegove odsutnosti, uključujući i službeno zastupanje RACVIAC-a,
- Provodi zadaće u ime direktora RACVIAC-a i u skladu s njegovim smjernicama,
- Savjetuje direktora RACVIAC-a u svim temeljnim i operativnim zadacama, koordinira i nadzire rad svih ustrojenih cjelina RACVIAC-a, te rad svih djelatnika RACVIAC-a,
- Operativno koordinira suradnju sa svim relevantnim organizacijama i verificacijskim središtema u regiji,
- Prisustvuje sastancima multinacionalne savjetodavne skupine (MAG),
- Obnaša dužnost časnika za vezu s državnim tijelima RH.

Osnovni uvjeti:

- Visoka stručna spremnost,
- Odgovarajuća vojna izobrazba ili pet (5) godina radnog iskustva na sličnim poslovima,
- Iskustvo u zapovjedno-stožernom radu,
- Znanje engleskog jezika - 3333 (SLP).

Posebni uvjeti:

- Iskustvo u području kontrole naoružanje i/ili iskustvo u području vojne obrambene politike.

Prijave zainteresiranih kandidata sa životopisom potrebno je dostaviti u Ministarstvo obrane RH, Uprava za ljudske resurse, Personalna služba, Stančićeva 4. Zagreb, najkasnije do **31. prosinca 2004.** godine.

1991. U počast žrtvama, sudionici su hodnju zaključili svetom misom u franjevačkoj crkvi Sv. Filipa i Jakova u Vukovaru.

Ž.B.

Dočasnička hodnja u Vukovar

Povodom obilježavanja obiljetnice pada grada Vukovara, a radi iskazivanja počasti i sjećanja na sve pale u obrani grada u Domovinskom ratu, Dočasnički zbor 3. korpusa organizirao je 16. studenoga hodnju iz Nuštra do Vukovarskog memorijalnog groblja ţrtava Domovinskog rata. Sudionici hodnje, osamnaest dočasnika, dva vojna

kapelana i pomoćnik iz postrojbi 3. korpusa, 18 km dugu hodnju započeli su molitvom u nuštarškoj crkvi Duha svetoga i nastavili smjerom Nuštar-Marinci-Bogdanovci-Vukovar-Memorijalno groblje gdje je hodnja i završila. Istodobno je to bila prigoda za prisjećanje na pokušaj proboga tim smjerom prema Vukovaru u listopadu i studenome

Novi izraelski topovi

IZRAELSKA tvrtka Israel Military Industries (IMI) prikazala je novu seriju lakih topova dizajniranih posebno za lakša oklopna vozila, kotačna ili gusjenična. Serija uključuje top kalibra 105 mm, top kalibra 120 mm te inačicu 120 NRG (razvoj još nije dovršen) kalibra 120 mm koja može ispaljivati i streljivo kalibra 105 mm.

Ideja vodila je razvoju tih topova bila je što više ih olakšati te prigušiti povratni trzaj kako bi se mogli postaviti na vozila mase manje od 20 tona, koja može prevoziti transportni avion C-130 Hercules.

Top 105LW po dimenzijama je vrlo sličan standardnom američkom topu M68 ali masa mu je 1550 kg dok M68 ima masu od 2200 kg. IMI 105LW može ispaljivati standardno NATO tenkovsko streljivo, plinska kočnica je kompatibilna sa streljivom stabiliziranim krilcima. Sila trzaja iznosi 250 kN dok dužina trzaja iznosi 450 mm.

IMI je predstavio top 105LW u sklopu američkog programa buduće obitelji oklopnih vozila FCS (Future Combat Systems - budući borbeni sustavi). Postoji zanimanje i za predstavljanje u sklopu još nekih programa kao što su britanski program napredne obitelji oklopnih

vozila FRES te američki program Stryker odnosno inačica Strykera MGS (Mobile Gun System - mobilni topnički sustav) koja je opremljena topom kalibra 105 mm, a zbog male mase MGS-a iznimno je bitno da top bude što lakši i sa što manjom silom povratnog trzaja.

Osobito je zanimljiva inačica 120NRG (Narrow Rim Gun) koja je zamišljena kao top koji osim streljiva 120 mm može ispaljivati i streljivo 105 mm. Ideja je da u situacijama kad treba veća količina streljiva oklopnjak ukrca manje projektila od 105 mm kojih, jer su manji, može ponijeti više i tako jednostavno povećati paljbenu moć. IMI navodi kako se tako može povećati ubojitost oklopnjaka bez znatnijeg povećanja ukupne mase.

I. SKENDEROVIC

Unmanned Little Bird - helikopter bez pilotske posade

AMERIČKA tvrtka Boeing uspješno razvija inačicu helikoptera s alternativnim sustavom upravljanja, odnosno bez pilotske posade, koju je nazvala MD530F, odnosno *Unmanned Little Bird*. Letjelica se temelji na postojećoj platformi helikoptera MD500/AH-6/MH-6 *Little*

Bird, na koju je s uspjehom integriran sustav za besposadno upravljanje letjelicom. Istodobno se na letjelicu testira mogućnost nošenja raznih oružnih sustava, odnosno žirostabilizirana platforma s različitim senzorima.

Prva letna testiranja počela su

tijekom listopada ove godine, pri čemu se težišno počelo s testiranjem upravljivosti letjelicom preko prijenosnih računala, odnosno preko laptopa i Personal Digital Assistanta. Zamišljeno je da letjelicom upravlja operater na zemlji, odnosno iz drugog helikoptera.

Temeljne zadaće u kojima bi se radio *Unmanned Little Bird* bile bi zračni nadzor, opskrba postrojbi na terenu, različiti oblici komunikacija između postrojbi i zapovjedništva, izvlačenje oborenih pilota i ranjenih vojnika, te bojnog djelovanja po protivničkim ciljevima.

Operativna konfiguracija letjelice predviđa desetsatni boravak u zraku uz dolet od 242 km, te mogućnost nošenja korisnog tereta do 430 kg težine. Na žirostabiliziranu platformu letjelice montira se Wescamov sustav MX-15D, koji uključuje elektrooptički i infracrveni senzor, te laserski sustav za označavanje i praćanje ciljeva.

D. OSLOVČAN

Južna Afrika traži novi oklopnjak

JUŽNOAFRIČKA vojska dovršava planove za pokretanje programa nabave dva nova tipa vozila. Programi su nazvani Sepula i Vistula, a vojska se nada kako će do kraja 2004. dobiti službeno odobrenje za početak programa koji bi rezultirali uvođenjem vozila u operativnu uporabu.

Sepula pokriva nabavu novog višenamjenskog oklopног transportera koji treba zamijeniti sadašnja vozila Casspir 4x4 i Mamba 4x4. Vistula pokriva nabavu obitelji taktičkih logističkih vozila za zamjenu postojećeg kamiona Samil-100 pogonske konfiguracije 6x6.

Vojska želi ova programa početi što prije kako bi ih mogla povezati s programom nabave novog borbenog vozila pješaštva (program Hoefyster) za koji je već objavljen poziv za prikupljanje ponuda.

Ideja povezivanja sva tri programa počiva na nekoliko postavki: uvesti jednu obitelj vozila (idealno) ili najviše tri različite ali povezane obitelji vozila kako bi se osigurala slična taktička i operativna mobilnost; postići zadovoljavajući stupanj sličnosti za olakšavanje obuke i održavanja; postići uštede na uporabi većeg broja istih ili sličnih vozila. Cilj je postići standardizaciju i zamjenjivost osnovnih komponenti te bar nekih velikih komponenti. Vojska ima pozitivna iskustva s obitelji oklopnih vozila Ratel kod kojih je

uporabljen sličan pristup.

Program Sepula obuhvatio bi nabavu možda i 1900 vozila, a obitelj bi se mogla sastojati od vozila po-

gonske konfiguracije 4x4, 6x6 i 8x8, te inačica oklopног transportera, vozila za paljbenu potporu, nosača minobacača, nosača POVRS-a, zapovjednog vozila, inženjerijskog vozila. Planirane su i specijalizirane inačice za čišćenje minskih polja, upravljanje paljbom, elektroničko ratovanje, te sanitetska. Moguće je da temeljna inačica bude prihvaćena i za potrebe južnofričke policije, kao zamjena za Casspir i RG-12 Nyala.

Novoizabrano vozilo programa Sepula morat će zadovoljiti neke kriterije, ponajprije zaštitu od mina, s posebnim naglaskom na zaštitu od posade i mogućnost brzog popravka na mjestu stradavanja. Mogućnost terenskog popravka na licu mjesta nije tražena samo kako bi se umanjili logistički troškovi tegljenja vozila u logističko središte na popravak nego i zato jer se takva mogućnost smatra važnom za moral posade.

Novo će vozilo vjerojatno rabiti

tehnologiju ravne podnice, razvijenu u Južnoj Africi, kako bi se osigurala dobra protuminska zaštita uz istodobno zadržavanje velikog unutarnjeg prostora.

Planirano je kao će se vozilo proizvoditi u Južnoj Africi ali ne mora nužno biti južnofrički dizajn. Motor, mjenjač i osovine će se izabrati iz komercijalno dostupnih izvora te se neće posebno razvijati kao bi se smanjili troškovi razvoja.

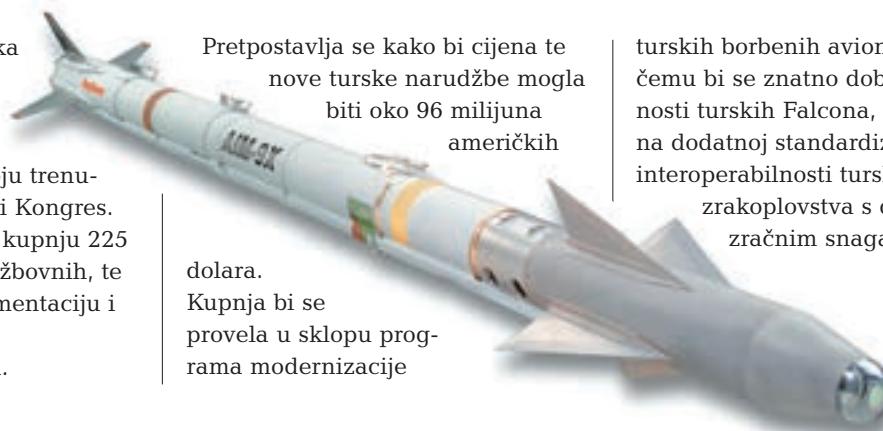
Projekt Vistula predviđa nabavu 800 vozila u konfiguraciji 6x6 i 8x8 s fleksibilnom teretnom platformom kako bi se dobila optimalna logistička iskoristivost.

Trenutačni planovi programa Vistula predviđaju izbor standardnog podvozja taktičkog kamiona (uz osiguranu standardizaciju s ostalim vozilima) opremljenog oklopnom kabinom razvijenom i proizvedenom u Južnoj Africi.

I. SKENDEROVIC

Turska nabavlja nove Sidewindere

TIJEKOM jeseni Turska je predala pismo namjere za nabavu novih projektila zrak-zrak AIM-9X Sidewinder, koju trenutno razmatra američki Kongres. Turska je time zatražila kupnju 225 bojnih projektila, 30 vježbovnih, te prateću potrebnu dokumentaciju i opremu za održavanje Raytheonovih projektila.

Pretpostavlja se kako bi cijena te nove turske narudžbe mogla biti oko 96 milijuna američkih

dolaru.

Kupnja bi se provela u sklopu programa modernizacije

turskih borbenih aviona F-16, pri čemu bi se znatno dobilo na ubojnosti turskih Falcona, ali isto tako i na dodatnoj standardiziranosti i interoperabilnosti turskog ratnog zrakoplovstva s drugim NATO zračnim snagama.

D. OSLOVČAN

Novi projekt izvanobalnog ophodnog broda tvrtke Vosper Thornycroft

BRITANSKA brodograđevna tvrtka Vosper Thornycroft (VT) nedavno je objavila prikaz svog novog izvanobalnog ophodnog broda. Novi višenamjenski izvanobalni ophodni brod (*Multipurpose Offshore Patrol Vessel, MOPV*) duljine 96 metara projektiran je za obavljanje različitih zadaća unutar isključivog gospodarskog pojasa određene države uključujući zaštitu teritorijalnih voda, produženu ophodnju, operacije odvraćanja, prijevoz specijalnih

prirodnih katastrofa i helikopterske operacije. Projekt novog broda je namijenjen tržištu Srednjeg i Dalekog istoka, a izведен je iz projekta korvete koji je tvrtka VT razvijala za grčku ratnu mornaricu (nedavno je grčka vlada otkazala program).

Najveća brzina broda, koji pogone četiri diesel motora, prelazit će 25 čvorova, a pri brzini od 16 čvorova imat će doplov 3200 nm. Širina broda iznosit će 14,6 metara, gaz 1,4 metra, a imat će i 92 člana posade.

snaga pri nji-hovu ubacivanju ili povlačenju, operacije traženja i spašavanja, humanitarne operacije kod

Posebna pozornost dana je helikopterskim operacijama i operacijama s radnom brodicom. Tako su poljetna paluba i hangar projektirani da mogu primiti helikopter veličine tipa Lynx, ali i veći helikopter mase do 12 tona kao što su helikopteri tipa NH90.

Opremljenost naoružanjem ovisit će o zahtjevima kupca, no glavni top moći će biti ili top OTO Melara kalibra 76 mm ili Bofors kalibra 57 mm. Brod će se moći naoružati i protubrodskim projektilima kao što su Boing Harpoon ili MBDA Exocet, dok će se od sustava za blisku protuzračnu obranu postaviti projektili MBDA MICA ili sustavi tvrtke Raytheon (RAM, Rolling Airframe Misile ili Phalanx).

M. BRLIĆ

Izraelski PZO sustav SPYDER

IZRAELSKA tvrtke Rafael Armament Development Authority i Israel Aircraft Industry (IAI) predstavile su PZO sustav SPYDER (Surface-to-air-PYthon and DERby). Kao što samo ime govori, riječ je o sustavu koji kombinira inačice za lansiranje s površine dvaju, izvorno, projektila zrak-zrak, Python 5 (kratkog dometa, s toplinskim vođenjem) i Derby (srednjeg dometa, s aktivnim radarskim vođenjem).

SPYDER je opisan kao brzo reagirajući PZO sustav namijenjen djelovanju protiv aviona, helikoptera, bespilotnih letjelica i precizno vođenog streljiva. Sastoji se od paljbene jedinice i zapovjedne postaje. Paljbena jedinica je kamion pogonske konfiguracije 6x6 na koji se postavlja pokretni lanser s četiri projektila u bilo kojoj kombinaciji. Mo-

trenje i upravljanje sustavom obavlja zapovjedna postaja, također na kamionu, opremljena 3D radarem Elta

LOBL (Lock On Before Launch, odnosno zahvat cilja prije lansiranja) i LOAL (Lock On After Launch, odnosno zahvat cilja nakon lansiranja), a projektili djeluju po načelu "ispali i zaboravi" uz mogućnost korekcije podataka o cilju datalinkom. Podaci između paljbennih jedinica i zapovjedne postaje razmjenjuju se bežičnom vezom.

Operativni domet sustava je od 1 do 15 km, protiv ciljeva koji lete na visinima od 20 pa do 9000 m. Standardna bitnica ima šest paljbennih jedinica i jednu zapovjednu postaju. Zapovjedna postaja se može povezivati sa susjednim bitnicama SPYDER-a kako bi razmjenjivali podatke. Može se uvezati i u širi mrežni zapovjedni sustav te dostavljati podatke višem zapovjedništvu.

I. SKENDEROVIC

EL/M 2106 ATAR. Radar ima napredne mogućnosti, najvažnija je povećana otpornost na elektroničke protumjere, može pratiti do 60 ciljeva istodobno.

Sustav može djelovati u dva moda,

NA NEDAVNO održanoj svečanosti u bazi francuskog mornaričkog zrakoplovstva u Landivisiau, službeno je proglašeno kako je borbeni avion Rafale M (jednosjedna inačica standarda F1) ušao u punu operativnu uporabu. Time je okončano četverogodišnje ispitno razdoblje, koje je počelo 2000. isporukom prvih Rafalea u 12F eskadrili. Tijekom tog razdoblja obavljeno je više od 4500 sati naleta, uz 2000 slijetanja na nosač aviona Charles de Gaulle. Pritom je vrijedno napomenuti i to kako je Rafale M ovoga trenutka jedini borbeni avion na svijetu s delta/kanard konfiguracijom krila koji je operativan s nosača aviona. Borbeni avion Rafale M ponajprije je namijenjen za *air superiority* (eskort i presretanje) i *sky policing* (identificiranje i nadzor) zadaće, odnosno za zaštitu nacionalnog zračnog prostora. Nabava "mornaričkih" jednosjednih inačica trebala bi francusko ministarstvo obrane stajati oko 400 milijuna eura.

Uz pripadnike francuskog mornaričkog zrakoplovstva, proteklim četverogodišnjim procesom sazrijevanja svakako su iznimno zadovoljne i tvrtke Dassault, Snecma Group, Thales, Sagem i MBDA. Iskustva na F1 standaru svakako su im dobrodošla posebice u svjetlu skorog službenog ulaska u inicijalnu operativnu uporabu F2 standarda (Rafale B/C, dvosjedne i jednosjedne inačice, namijenjene kako za napade na ciljeve u zraku tako i za napade na površinske ciljeve), odnosno daljnog razvoja F3 standarda Rafalea.

Novi F3 standard uključuje znatna poboljšanja koja se prvenstveno odnose na elektroničku opremu te sustave

Rafale M službeno operativan

za upravljanje oružnim sustavima, čime će se dobiti na višoj kvaliteti operativnih modova djelovanja Rafalea. Pritom je vrlo važno i kontinuirano optimiziranje operativnih troškova, što uključuje integriranje komponenti s duljim životnim vijekom, odnosno ugradnje pogonske skupine boljih performansi. Na tragu tih svojstava F3 standarda nedavno je počeo "retrofit", odnosno ugradnja nove pogonske skupine koju čine dva motora M88-2 (koje proizvodi Snecma Moteurs) na avione F1 standarda, koji su predani upravo 12F eskadrili.

Novom pogonskom skupinom znatno se dobilo na ukupnim performansama aviona, kako u smislu maksimalne brzine tako i u smislu bržih reakcija aviona, a sve se to postiže uz istodobno smanjenje potrošnje goriva. S obzirom na svoja modularna svojstva nova pogonska skupina puno je podesnija za održavanje, otklanjanje kvarova te za zamjenu motora. Upravo s tom činjenicom posebno su zadovoljni jer se zamjena jednog motora može obaviti za manje od jednog sata, odnosno zamjena oba motora može se obaviti za svega jedan sat i četrdeset pet minuta. Nova pogonska skupina bitno je izdržljivija u različitim klimatskim uvjetima, što se posebice odnosi na područja s ambijentalno povišenim temperaturama, odnosno s vlagom u zraku.

Sam ulazak Rafalea u operativnu uporabu u zadnje vrijeme je imao dosta teškoća. Na to je svakako utjecala i odluka francuskog ministarstva obrane, odnosno bolje reći odustanak od N inačice Rafalea, smatrajući kako im mornarička dvosjedna inačica ovoga trenutka nije potrebna. Prvobitnom odlukom bila je planirana flota od 60 Rafalea, od kojih su 34 aviona trebali biti Rafale N.

D. OSLOVČAN

Novi kineski lovac

NA NEDAVNO održanom China Air Show 2004 tvrtka Guizhou Aviation Industry Group (GAIC) prvi je put javnosti predstavila svoj najnoviji projekt novog kineskog lovca označen kao LFC-16. Taj se projekt temelji na konceptu CY-1 koji je prvi put prikazan prije dvije godine. CY-1 je nastao u pekinškom SuperWing Technology Research Institute i temeljio se na projektu nadzvučnog školskog aviona FTC-2000.

Model LFC-a 16, prikazan na izložbi, znatno se razlikovao od CY-1. LFC-16 je jednosjed koji su predstavnici tvrtke GAIC opisali kao

"noćnog lovca" iako je prikazana maketa imala samo dve rakete zrak-zrak kratkog dometa i čak šest klasičnih bombi. Prikazana maketa napravljena je radi aerodinamičkih ispitivanja u zračnom tunelu, uz najave da će prvi prototip biti dovršen za "godinu ili dvije". GAIC tvrdi da za to ima potporu vlade.

LFC-16 bi trebao imati normalnu poletnu težinu od 9000 kg, uz nosivost od 3500 kilograma. Operativni plafon leta trebao bi biti 17 000 metara, a borbeni dolet čak 2800 kilometara. Maksimalna brzina ne bi trebala prelaziti 1,8 Macha. Avion bi trebao djelovati s uzletno-sletnih staza kraćih dužine 500

metara. Ako se tvrdnje GAIC-a počašću točnim, te za dvije godine doista poleti prvi prototip LFC-a 16 će postati vrlo velika konkurenca kinesko-pakistanskog lovca FC-1 čiji je prvi prototip poletio 3. rujna 2003. (HV broj 101.) te je još uвijek u fazi letnih ispitivanja.

D. MIČIĆ

Industrijska participacija ili offset

Najčešće primijenjeni pojam "offset" zapravo opisuje industrijsku kooperaciju, participaciju, kompenzaciju, trgovinski balans ili protutrgovinu povezana s nabavom vojne i specijalne opreme iz inozemstva, a koja se plaća iz državnog proračuna

Josip MARTINČEVIĆ MIKIĆ

Minstarstvo obrane i Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva donijeli su Naputak o načinu i uvjetima primjene "offset programa" koji je stupio na snagu danom potpisivanja, tj. 5. listopada 2004. Kako je time ispunjena zakonska obveza dvaju ministarstava da donesu navedeni Naputak, a njegovo donošenje je vrlo važno poglavito za domaće tvrtke čija je djelatnost proizvodnja opreme za potrebe Ministarstva obrane, smatramo kako je potrebno pojasniti pojedine pojmove i termine koji reguliraju problematiku offseta.

■ Mnoge europske zemlje među kojima je i Nizozemska pregovaraju o modelu "offset programa" za logističku potporu američkih zrakoplova F-35 JSF, naravno uz američku pomoć

Naime, Zakonom o proizvodnji, remontu i prometu naoružanja i vojne opreme regulirana je mogućnost primjene "offset programa" kod sklapanja ugovora za nabavu naoružanja i vojne opreme s inozemnim dobavljačem. Naputkom o načinu i uvjetima primjene "offset programa" stvoreni su uvjeti koji pridonose razvoju domaće industrije kroz tehnološki napredak, povećanjem razine kvalitete proizvodnje, proširenjem tržišta, te povećanjem broja i stručnosti zaposlenih.

Najčešće primjenjeni pojam "offset" zapravo opisuje industrijsku kooperaciju, participaciju, kompenzaciju, trgovinski balans ili protutrgovinu povezana s nabavom vojne i specijalne opreme iz inozemstva, a koja se plaća iz državnog proračuna u skladu sa Zakonom o javnim nabavama, odnosno Zakonu o proizvodnji, prometu i remontu NVO-a. Ovisno o stupnju tehnološke razvijenosti

■ Izravna ulaganja u domaće tvrtke pridonose regionalnom razvoju koji se kroz offset sporazume može brže i kvalitetnije provesti

pojedine zemlje, razrađena je i njihova offset regulativa. U industrijski razvijenim zemljama sudjelovanje na natječajima koje raspisuju manje razvijene zemlje, a uvjetuju offset nije primljeno s oduševljenjem.

Offset je zapravo vrlo učinkovit instrument kojim manje razvijene zemlje (koje su prisiljene kupovati stranu vojnu opremu) na izravni ili posredni način podižu tehnološku razinu vlastite industrije i obvezuju stranog dobavljača da im u tome pomogne, zauzvrat što je baš s njim sklopljen ugovor za nabavu opreme. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Hrvoje BARBERIĆ

Jaser Arafat (1929.-2004.)

Dugogodišnji vođa Palestinske oslobodilačke organizacije i pokreta Fatah, a u drugoj polovini devedesetih godina predsjednik Palestinskog nacionalnog vijeća i dobitnik Nobelove nagrade za mir 1994. godine, Jaser Arafat je čovjek koji je ostavio trag na sve bliskoistočne sukobe u posljednjih četrdeset godina i osoba koja je nesumnjivo obilježila palestinsku borbu za državu

■ Arafat snimljen 1970. u Kairu

Dugogodišnji lider Palestinske oslobodilačke organizacije i pokreta Fatah, predsjednik Palestinskog nacionalnog vijeća, dobitnik Nobelove nagrade za mir 1994. godine i nesporni vođa palestinskog naroda Jaser Arafat umro je u sedamdeset i petoj godini života u pariskoj vojnoj bolnici. Čovjek bez kojeg nije prošao ni jedan izraelsko-arapski oružani sukob u posljednjih pola stoljeća i nesumnjivo jedna od najvažnijih figura za postizanje trajnog mira u regiji.

Jaser Arafat rođen je 1929. godine kao peto od sedmoro djece palestinskog trgovca tekstilom koji je poslovao u Egiptu. Arafatovo puno ime

glasí Muhamad Abd al-Rahman ar-Rauf al-Qudwah al-Husaini, a među Palestincima je poznat i kao Abu Amar ili Otac graditelja. Točan datum i mjesto Arafatovog rođenja predmet su spora njegovih biografa, iako se u nekim njegovim životopisima kao mjesto rođenja navodi grad Jeruzalem, po svoj prilici Jaser Arafat je rođen na području Egipta, moguće u Kairu. Arafat po očevoj strani ima egipatske krv i majčini ugledna jeruzalemska obitelj. U djetinjstvu se Jaser Arafat seli između Jeruzalema i Kaira. Izbjegnjem prvog Izraelsko-arapskog rata 1948. godine, tada devetnaestogodišnji Arafat pridružuje se loše naoružanim arap-

skim dobrotvorcima koje je egipatska vojska vratila s ratnog područja prije nego su dobili priliku boriti se. Nakon rata se mladi Arafat upisao na Kairsko sveučilište gdje je 1956. godine stekao diplomu inženjera građevinarstva. U Egiptu je Arafat razvio interes za politiku te se pridružio Muslimanskom bratstvu i djelovao kao aktivna član palestinske Studentske unije. Tijekom Sueskog rata 1956. godine Arafat je služio kao poručnik egipatske vojske no nije izravno sudjelovao u borbama s Izraelcima i anglo-francuskim snagama. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Četveromotorni transportni avioni

Zahvaljujući najsuvremenijim turboelisnim motorima velike snage transportni avioni opremljeni s četiri takva motora danas se mogu rabiti ne samo za taktičke zadaće prevoženja ljudi, oružja i opreme već se sve češće rabe i u zadaćama strateškog prevoženja na velike udaljenosti. S druge strane sve snažniji i ekonomičniji turboventilatorski motori omogućavaju projektiranje transportnih aviona vrlo velikih nosivosti koji su postali nezamjenjivi čimbenik suvremenog brzog ratovanja

Domagoj MIČIĆ

Lockheed Martin C-130J

Tako je razvoj srednjih i velikih transportnih aviona krenuo u dva smjera. Američke i ruske oružane snage priklonile su se transportnim avionima s turboventilatorskim motorima ocjenjujući da će njihovo polje djelovanja biti toliko veliko da im još uvijek nešto sporiji transportni avioni s turboelisnim motorima neće biti dovoljno brzi. S druge strane Europa je krenula u razvoj svog A400M opremljenog s četiri turboelisna motora koji će po svojim odlikama biti blizak američkom C-130J "Super Hercules". ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hratski-vojnik.hr

Prvi svjetski rat - devedeset godina poslije

Tajni sporazumi

Kad su u studenom 1917. boljševici u ruskom Petrogradu svrgnuli privremenu vladu Aleksandra Kerenskog i proglašili sovjetsku vlast na području ukinutog Ruskog Carstva, jedna od najprečih političkih zadaća, koje je pred sebe postavila nova, revolucionarna elita, definirana je kao "raskrinkavanje imperijalističkog karaktera" I. svjetskog rata, ne bi li se vlade zaraćenih zemalja, osramoćene u očima svojih izigranih podanika, nekako potaknule da sjednu za pregovarački stol i dogovore primirje, ako ne i trajan prestanak neprijateljstava

Boris PERIĆ

Jasnu i upečatljivu potkrepu tvrdnji da su "vlastodršci svih zemalja razbojnici" (V. I. Lenjin) komunistička vlast pronašla je u pozamašnom broju tajnih sporazuma, sklapanih i potpisivanih daleko od očiju javnosti, očaja i jada bojišta i bojišnica, među starim i novim saveznicima, u svrhu definiranja mahom agresivnih vojno-političkih ciljeva, strateškog razgraničavanja sfera interesa i pobjedničkog dijeljenja ratnog plijena.

U zakulisnim igramama "tajne diplomacije", što će je povjesničari nadolazećih desetljeća opisivati kao podmuklu specifičnost I. svjetskog rata i kriza koje su mu prethodile, prepoznao je, nekako istodobno, i

■ "Mir bez pobjednika" za koji se Wilson zalagao, nalagao je poništavanje svih tajnih sporazuma i uvođenje načela javnosti u buduću diplomatsku aktivnost svjetskih vlasta

američki predsjednik Thomas Woodrow Wilson istinski uzrok njegova neizbjegljivog izbijanja, označivši ponistiavanje njihovih rezultata temeljnim preduvjetom za uspostavu trajnog i pravednog mira. "Uvjeti mira neka budu javni i stvoreni na javnim raspravama; ne smije biti nikakvih tajnih međunarodnih utaćenja, pače diplomacija treba vazda raditi iskreno i pred čitavom javnošću", glasila je prva točka povijesnog obraćanja američkom Kongresu, u kojem je Wilson 8. siječnja 1918. izložio svoj "program svjetskog mira". ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Gradanski rat u Grčkoj 1944. - 1949.

Grčki gradanski rat može se podijeliti u dva razdoblja - prva faza borbi između grčkih partizana i vlade koja se vratila u zemlju iz izgnanstva, koja je trajala do veljače 1945., a druga faza počinje u listopadu 1946., nakon što grčki komunisti odbijaju prihvati rezultate parlamentarnih izbora te ulaze u oružanu konfrontaciju sa središnjom vladom

Hrvoje BARBERIĆ

Tijekom tri i pol godine njemačke okupacije Grčke formirano je nekoliko gerilskih skupina među kojima su se snagom i potporom isticali lijevo orientirana Nacionalna oslobodilačka fronta EAM, sa svojim vojnim krihom ELAS iz kojih je stajala grčka komunistička partija, te desničarski pokret EDES. Dva gerilska pokreta povremeno surađuju u borbi protiv Nijemaca, no u više navrata dolazi do uzajamnih borbi i do suradnje EDES-a s Nijemcima. Tijekom rata protiv Nijemaca ELAS je odričao autoritet grčkoj vladu u egzilu i grčkom kralju te u grčkim planinama uspostavio svoju privremenu vladu. Dogovorom Churchilla i Staljina, Grčka je potvrđena kao britanska zona interesa te Velika Britanija tijekom rata šalje pomoć objema gerilskim skupinama. No, nakon što je Churchill postao svjetan mogućnosti komunističke prevlasti u Grčkoj po završetku rata britanska vojna pomoć počinje se usmjeravati isključivo prema EDES-u.

Pokušaj stvaranja nacionalne vlade

U svibnju 1944. u Bejrutu je uz britansko sponzorstvo održana konferencija na kojoj su se okupili predstavnici izbjegličke vlade, grčkog kralja te svih gerilskih skupina u zemlji. Na konferenciji je sastavljena vlada nacionalnog jedinstva na čelu s Georgiosom Papandreuom koja treba preuzeti vlast u zemlji nakon njemačkog povlačenja. Grčki komunisti odbijaju ući u vladu, no zbog instrukcija dobivenih iz Moskve nisu minirali stvaranje zajedničke grčke vlade.

Grčka sloboda se počela nazirati sredinom 1944. godine kada se, zbog opasnosti da prodom sovjetski

Podijeljenost grčkog društva kulminirala je završetkom njemačke okupacije 1944. godine, izbijanjem gradanskog rata između rojalista i komunističke gerile u koji su umiješane i britanske postrojbe

ske Crvene armije ostane odsječena na Balkanu, njemačka vojska počela povlačiti iz Grčke prema sjeveru. Nekoliko dana nakon njemačkog povlačenja, na grčko kopno je početkom listopada 1944. iskrcan britanski ekspediciski korpus od dvadeset šest tisuća vojnika kojim zapovjeda general Roland Scobie a zajedno s britanskim trupama u Atenu stiže i Papandreova vlasta.

Iako su u vrijeme njemačkog povlačenja postrojbe ELAS-a kontrolirale dvije trećine grčkog teritorija, zbog instrukcija dobivenih iz Moskve grčki partizani ne preuzimaju vlast u zemlji. No dolazi do brojnih likvidacija političkih protivnika i prepostavljenih njemačkih kolaboracionista te je oko četrnaest tisuća Grka ubijeno u čistkama tog razdoblja, gotovo dvostruko više nego što je stradalo za njemačke okupacije. Ta neselektivna ubojstva kao i kasnije uzimanje talaca prilikom povlačenja iz Atene kasnije će drastično umanjiti potporu ELAS-u među grčkim stanovništvom i olak-

šati vladinim snagama zauzimanje unutrašnjosti zemlje.

Prvi sukobi

Nastojeći stabilizirati kaotično stanje u zemlji general Scobie zapovjeda razoružavanje svih gerilskih skupina u zemlji, čime se ponajprije želi ograničiti utjecaj komunista. Međutim, ELAS odbija predati oružje, pravdujući se vladinim ne-poduzimanjem potrebnih mjera protiv kolaboracionista. Idućih dana grčki komunisti organiziraju masovne demonstracije u zemlji protiv britanske vojne nazočnosti, a 3. prosinca 1944. izbijaju otvoreni oružani sukobi između ELAS-a i britanske vojske, nakon što su britanske postrojbe otvorile vatru na demonstrante u Ateni i pritom ubile 20-ak ljudi. ELAS, koji tada pod oružjem ima oko 40 tisuća partizana, idućih dana preuzima nadzor nad gotovo cijelim grčkim teritorijem, s izuzetkom gradova Atene i Soluna, gdje su stacionirani snažni britanski garnizoni, i područja Epira, gdje EDES ima snažan utjecaj. Kao odgovor izbijanju borbi, Velika Britanija pojavičava vojni contingent u Grčkoj dopremajući dodatne postrojbe s talijanskog bojišta.

Izbijanje borbi u Grčkoj predstavljalo je veliki problem za London i prijetnju bojištu u južnoj Europi te stoga na Badnjak 1944. u iznenadni posjet Grčkoj dolazi britanski premijer Winston Churchill, koji uspijeva posjeti zaraćene strane za pregovarački stol. Konferencija kojoj je nazočio i sovjetski predstavnik propada zbog previsokih zahtjeva komunista. Na Churchillov poticaj grčki premijer Papandre u podnosi ostavku a na čelo vlade dolazi anti-

komunist general Plastiras. Borbe su nastavljene tijekom kojih su postrojbe ELAS-a potisnute u unutrašnjost. Sredinom siječnja 1945. dogovoren je prekid vatre te ELAS pristaje povući postrojbe 150 km od Atene i otpočeti pregovore. U veljači 1945. potpisani je sporazum u Varkizi čime je okončana prva faza grčkog građanskog rata. Na temelju dogovorenog provedena je demobilizacija svih oružanih skupina u zemlji a tijekom idućih mjeseci relativnog mira formirana je nacionalna vojska koja se uglavnom oslanjala na pristaše monarhije i časnički kadaš iz vremena vladavine vojne hunte. Britanci i vladine postrojbe postupno preuzimaju vlast nad najvećim dijelom zemlje i razoružavaju znatan dio ELAS-ovih gerilaca. Grčka je u tom trenutku od velikog strateškog značenja za zapadne saveznike, budući da je jedina država na Balkanu koja nije pod sovjetskim utjecajem. U ožujku 1946. održani

Pola milijuna Grka je raseljeno zbog borbi

su prvi poslijeratni opći izbori na kojima je pobijedila desnica, no uz bojkot lijevih stranaka. U rujnu iste godine održan je referendum na kojem se tri četvrtine birača odlučilo za povratak monarhije i kralja Georgiosa II. Od proljeća 1946. se u sjevernoj Grčkoj, duž granica s Jugoslavijom i Bugarskom, obnavlja gerilska aktivnost grčkih komunista. U listopadu 1946. novi zapovjednik komunističkih gerilaca Markos Vafiades poznat pod pseudonimom Komandant Markos objavljuje osnivanje sljednice ELAS-a - Demokratske armije Grčke. Oružana formacija grčkih komunista ima oko 28 tisuća ljudi pod oružjem i baze na planinama Grammos i Vitsi te u susjednim komunističkim zemljama.

Komunisti na sjeveru zemlje uspostavljaju privremenu vladu koja nije uspjela polučiti međunarodno priznanje, no unatoč tome je preko Jugoslavije, Albanije i Bugarske primala pomoć od Sovjetskog Saveza. Nai-me, Titova Jugoslavija bila je iznimno važna karika opstanka grčkih komunista ne samo zbog činjenica da preko nje teku opskrbni putovi i da ELAS ima baze na jugoslavenskom teritoriju, već je prema više izvješća s jugoslavenske strane granice dolazi-la i topnička potpora. Zbog nesrazmjerne snage s vladinim postrojbama grčki partizani izbjegavaju izravnu borbu s grčkom vojskom i pribjegavaju strategiji gerilskog ratovanja. Iako je takva strategija polučila uspjeh u borbi protiv vladinih snaga u provinciji, njome nije zauzet nijedan važniji grčki grad.

Trumanova doktrina

Vlada u Ateni se u prvoj fazi rata čvrsto oslanjala na britansku vojnu asistenciju, no Velika Britanija je u godinama nakon II. sv. rata gospodarski iscrpljena te joj je vojni angažman u Grčkoj predstavljao veliki teret. U veljači 1947. Velika Britanija je službeno zatražila od Sjedinjenih Država da na sebe preuzmu obvezu potpore grčkom režimu, no mali britanski kontingenat ostaje u Grčkoj do kraja rata. Važnu prekretnicu u grčkom građanskom ratu predstavlja proglašenje novog smjera američke vanjske politike - tzv. Trumanove doktrine u ožujku 1947., koja je označila početak američke vojne pomoći vladu u Ateni. Međutim, sredinom 1947. vodstvo komunističke partije donosi promjenu strategije grčkih partizana te umjesto gerilskih akcija počinju prihvatići konvencionalne bitke s vladinim snagama. Zbog takve strategije, partizanske postrojbe su pretrpele težak poraz u bici kod Koritse u prosincu 1947., no unatoč tome početkom 1948. komunistički gerilci dosižu vrhunac vojne moći.

I dok je američka pomoć osnažila vladine postrojbe koje su narasle na oko 260 tisuća vojnika, grčku komu-

nističku gerilu nisu oslabile američke puške već prva pukotina u komunističkom bloku. Nakon političkog raskola Jugoslavije i Sovjetskog Saveza u ožujku 1948., prestala je prisiliti sovjetska vojna pomoć preko jugoslavenskog teritorija što se pokazalo smrtonosnim za grčku komunističku gerilu. Tito je bio pouzdani saveznik grčkih partizana te stoga izostanak jugoslavenske pomoći nije mogao proći bez posljedica. Vlada u Ateni počela je vraćati pod svoj nadzor teritorij koji su kontrolirali komu-

Pripadnica ELAS-a

nisti. U proljeće 1948. vladine snage kojima zapovijeda sposobni general Papagos počinju veliku ofenzivu na uporišta ustanika na sjeveru zemlje, a u ljeto 1949. su u velikoj ofenzivi "Baklja" zauzele važne gerilske baze na planini Grammos duž granice s Albanijom. Komunistički borci se predaju vladinim snagama ili bježe na područje susjedne Albanije. Iako su se neki gerilski položaji držali do posljednjeg čovjeka, kapitulacija grčkih partizana bila je neizbjježna. Suočeno s potpunim porazom, vodstvo komunističkih gerilaca sredinom listopada 1949. preko svoje radiopostaje objavilo je okončanje ratnih operacija.

Porazom komunističkih snaga u građanskom ratu Grčka je ostala u taboru zapadnih demokracija i figura kao američki saveznik te članica NATO saveza. Procjenjuje se da je u pet godina grčkog građanskog rata s obje strane u borbama poginulo oko 50 tisuća ljudi. U godinama nakon rata Grčka je uz američku pomoć politički stabilizirana te razmjerno brzo ekonomski obnovljena, no terorizam ekstremne ljevice ostao je do danas aktivan. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Animirana komedija u Domu HV-a

U organizaciji Odjela za kulturno-društvene djelatnosti Službe za odnose s javnošću i informiranje MORH-a u Domu HV-a "Zvonimir" **4. prosinca u 18,30 sati** bit će projekcija animirane komedije **SHREK 2**, sinkronizirane na hrvatski jezik. Glasove su posudili Vedran Mlikota i Renata Sabljak, a film traje 92 min.

Besplatne ulaznice mogu se rezervirati od 29. studenoga, isključivo od 10 do 12 sati u Odjelu za kulturno-društvene djelatnosti, Stančićeva 6, tel./fax: 68-935.

Izložba slika u galeriji MORH-a

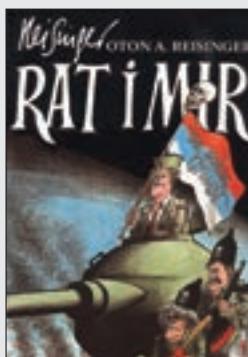
U galeriji "Zvonimir" bit će **30. studenoga u 19 sati** svečano otvorene izložbe dviju akademskih slikarica iz Zagreba, Vendi Babeli i Koraljke Polačke. Na izložbi pod nazivom **UPDATE & PAINT** autorice će izložiti recentne radove nastale u zadnje dvije godine, tehnike ulje na platnu, odnosno kombinirane tehnike na platnu. Izložba se može razgledati **do 13. prosinca**, radnim danom od 11 do 18 i subotom od 10 do 12 sati. Ulaz slobodan.

Misa u kapeli Vojnog ordinarijata

U kapeli Vojnog ordinarijata na Ksaveru u Zagrebu **nedjeljom i blagdanom s početkom u 11 sati** redovito se slavi sveta misa za vjernike Vojne biskupije, a kapela je otvorena i za ostale vjernike.

BIBLIOTEKA**Oton Anton Reisinger: "Rat i mir - karikature", Udruga hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata Zagreb, Meditor, Zagreb, 1995.**

Oton Anton Reisinger jedan je od najutjecajnijih i najpoznatijih hrvatskih karikaturista. Zbog svog iznimnog humora i umjetničkog dometa postao je i jedan od vođa svjetskih karikaturista, a svojim britkim političkim komentarima u obliku karikature, postao je i hrabar kritičar najraznovrsnijih društvenih i moralnih deformacija. Njegova žestina osobito je došla do izražaja u vrijeme Domovinskog rata, kada je svojim perom na originalan način, karikaturom i tek rečenicom-dvije teksta, pokazao svijetu što se stvarno događa u njegovoj domovini.

"Rado se 'ogledao' s Miloševićem, Martićem, Karadžićem i ostalim srpskim zločincima, kao i s ljudima koji 'ne znaju' što rade, a to što rade, rade surovo, prostački i krvavo! S nadočigled jednostavnim crtežima, a zapravo briljantnim umjetničkim opservacijama iznimnog nerva, 'Slobod' i njegovi izgledaju baš onakvi kakvi su u stvarnosti: mali, pokvareni i najčešće koljački raspoloženi!", zapisao je u predgovoru Mladen Pavković, koji je priredio i uredio ovu knjigu, zaključivši kako svaka njegova karikatura ima svoju poruku te da se ni za jednu ne može reći da je nedorečena: "Ono što ih izdiže iznad rutine jest iznimno visoki smisao za crtački detalj. I po tome je nenadmašan!"

Marija ALVIR

26. studenoga 1965. Svijet dobio treću svemirsku silu

 Da upitate bilo koga tko je prvi otišao u svemir odgovor će biti Rusi i Amerikanci. Ali, ako upitate tko je to učinio nakon njih, odgovor sigurno neće biti tako brz. Učinila je to Francuska, na današnji dan 1965., lansirajući iz Sahare, odnosno Južnog Alžira, satelit "Asterix 1" (nazvan po poznatom galskom junaku iz rimskog doba). Lansiranje je obavljeno pomoću rakete "Dijamant-A". "Asterix 1" težio je 42 kilograma i bio je opremljen samo radioodašiljačem. Bilo je predviđeno da emitira radiosignale dva dana prije izgaranja u atmosferi, no tijekom lansiranja odašiljač je oštećen te signali nisu primljeni. Raketu "Dijamant-A" i satelit "Asterix 1" proizveo je francuski Nacionalni centar za proučavanje svemira, koji je osnovan 1959. godine, kako bi Francusku približio dostignućima dvaju svjetskih vesila na području balističkih raketa i istraživanja svemira.

30. studenoga 1918. Island stekao neovisnost

 Island je otok-država smješten jugoistočno od Grenlanda i najzapadnija je europska država, udaljena tisuću kilometara od norveške obale. Najprije su ga naselili irski redovnici, a nakon kolonizacije Vikinga u 9. stoljeću naseljavaju ga useljenici iz Skandinavije i s britanskih otoka. Potkraj 14. pa sve do 20. stoljeća Islandom vladaju Danci. Krajem 19. i početkom 20. stoljeća Island dobiva sve veću samostalnost, da bi ga nakon I. svjetskog rata, 30. studenoga 1918., Danska priznala kao suverenu državu sa zajedničkim vladarom Christianom X. Nakon njemačke okupacije Danske 1940., Velika Britanija je okupirala Island. Godine 1944. na Islandu je održan referendum kojim su razjašnjeni odnosi s Danskom. Velikom većinom od 97.3% Islandani su se odlučili prekinuti svaku uniju, a s 95% su izabrali republikansko državno uređenje.

leonriz@net.hr

SLOVO DUHOVNOSTI**Nedjelja, 28. studenoga**

Ovom nedjeljom započinje razdoblje Adventa ili kako ga mi češće nazivamo Došašća, a liturgijska čitanja usmjereni su upravo prema tom dolasku Isusa Krista. No, osim što slavimo njegov prvi dolazak kada je počelo naše Otkupljenje, još više bismo se kao vjernici trebali radovati njegovom drugom dolasku kojim će biti ispunjena sva njegova obećanja. On je obećao da će doći, premda nitko osim Oca nebeskog ne zna kad će to biti. Ali, kad nekog volite tada jedva čekate da dođe i s nestreljenjem očekujete njegov dolazak. Stoga i mi kao vjernici, ne bojmo se njegova drugog dolaska, nego ga s ljubavlju iščekujmo. U tom duhu sv. Augustin upozorava i ujedno ohrabruje: "Gospodin dolazi... Ne odupirimo se njegovu prvom dolasku da se ne bismo morali prestrašiti pred drugim... Jer kakva je to ljubav prema Kristu: bojati se da on dođe? Bratio, nije li nas stid? Ljubimo, a bojimo se da on dođe. Doista, ljubimo li ga, ili više ljubimo svoje grijeha? Stoga, mrzimo svoje grijeha i ljubimo Onoga koji dolazi kazniti grijeh. Doći će on, htjeli mi ili ne htjeli... Nađe li nas pripravne, ništa ne smeta što ne znamo kada."

Željko STIPANOVIĆ

Mjedeni orlovi

Oznaku u obliku bedža (slika 1) s grbom **Sjedinjenih Američkih Država** u vrijeme II. svjetskog rata nosili su pripadnici američkih oružanih snaga, bez obzira na rod vojske, čin, ili rang. Riječ je o američkom orlu sa zvjezdama i prugama u sklopu štita na orlovim prsimu: u desnoj kandži drži stručak lovora, a u lijevoj snop strijela, dok je unutar razvijene vrpce moto ***E Pluribus Unum***, a poviješnje je rozeta s trinaest zvjezdica. Bedž za časničke kape bio je izrađen od mjedi, veličine 75 x 65 mm, premda se mogu naći i znatno manji primjeri. Drugi pripadnici oružanih snaga nosili su jednakog orla (2), ali na mjedenoj pločici promjera 40 mm.

Drukčijeg orla, odnosno drugčiju označku nosile su pripadnice ženskog armijskog korpusa (= **Woman's Army Corps**), dok kadeti legendarne vojne akademije **West Point** u sklopu svoje označke (3)

imaju i grb akademije, a ne nosi se samo na kapama, već ga stalni službenici akademije nose i na ovratnicima. U grbu akademije su kaciga i mač grčke boginje

Atene, legendarne **Zeusove** kćeri koja nema majku jer predstavlja sublimaciju njegova uma, poznate kao božice mudrog i promišljenog načina ratovanja. Iznad štita je orao na hrastovu i lovoru lišću, a na vrpci s motom se čita: **Duty Honour Country - West Point, MDCCCII, USMA**.

Dočasnici nose drukčije dizajnirane označke (4): na njima orao sjedi na dve strijele, a lovoroze se grančice preklapaju s njegovim krilima, dok se poznati nam orao može naći u oznakama koje nose pripadnici vojno-transportnih službi (5). Njihov orao sjedi na dva sidra, a štit na njegovim prsimu je u bojama.

6

Znakovlje za kape pripadnika službe koja je pod nazivom **Harbour Boat Service** (6) djelovala u lukama i na priobalnim brodovima uključuje alem transportne službe nad gornjim dijelom sidra. U mjedenu obliku nosili su ga svi oni koji su radili na trajektima i brodovima kojima su američki vojnici bili prekrcavani na velike brodove koji će ih odvesti na neku od udaljenijih bojišnica. Glazbenici vojne glazbe nosili su dva različita znaka (7,8): jedan na kapama, a drugi na ovratnicima.

8

Jurica MILETIĆ

www.wpafb.af.mil

Uspoređujući većinu ostalih službenih američkih vojnih siteova, stranice poznate **zrakoplovne baze Wright-Patterson** djeluju (pre)jednostavno, no, riječ je o doista izvrsnoj stranici koja nudi mnogo najrazličitijih informacija namijenjenih djelatnicima baze, njihovim obiteljima, ali i onima koji s radoznalošću surfaju Internetom u potrazi za zanimljivim linkovima.

Koncepcija stranice je iznimno jednostavna: u lijevom stupcu nalazi se niz linkova, a na preostalom dijelu sitea kratke informacije o bazi. Kao što smo već istaknuli, takva jednostavnost nije karakteristična za stranice američkih postrojbi, no, s obzirom na broj linkova i njihov sadržaj, ta jednostavnost zapravo je velika prednost.

Fotografije na siteu su u srednjoj rezoluciji, a vrlo zanimljiv link je **USAF Museum** koji nudi doista veliki broj informacija i fotografija o tehnici i ljudima američkog ratnog zrakoplovstva, priče preko kojih možemo dobiti vrlo dobar uvid u povijest USAF-a.

Dakle, www.wpafb.af.mil je doista dobar site koji treba preporučiti ljubiteljima zrakoplovstva i zrakoplovne tehnike...

Ivan BELINEC

KVIZ

1. Prvi veliki hit **Beatlesa** bio je:

- A Hey, Jude
- B Paperback Writer
- C Love Me Do

2. Uz Micka Jaggera, kao autor većinu pjesama **Rolling Stonesa** potpisuje:

- A Mick Taylor
- B Keith Richards
- C Charlie Watts

3. Ova engleska grupa proslavila se rock-operom **Tommy**

- A The Kinks
- B The Monkees
- C The Who

4. Ozzy Osbourne je kao pjevač predvodio grupu:

- A The Doors
- B Supertramp
- C Black Sabbath

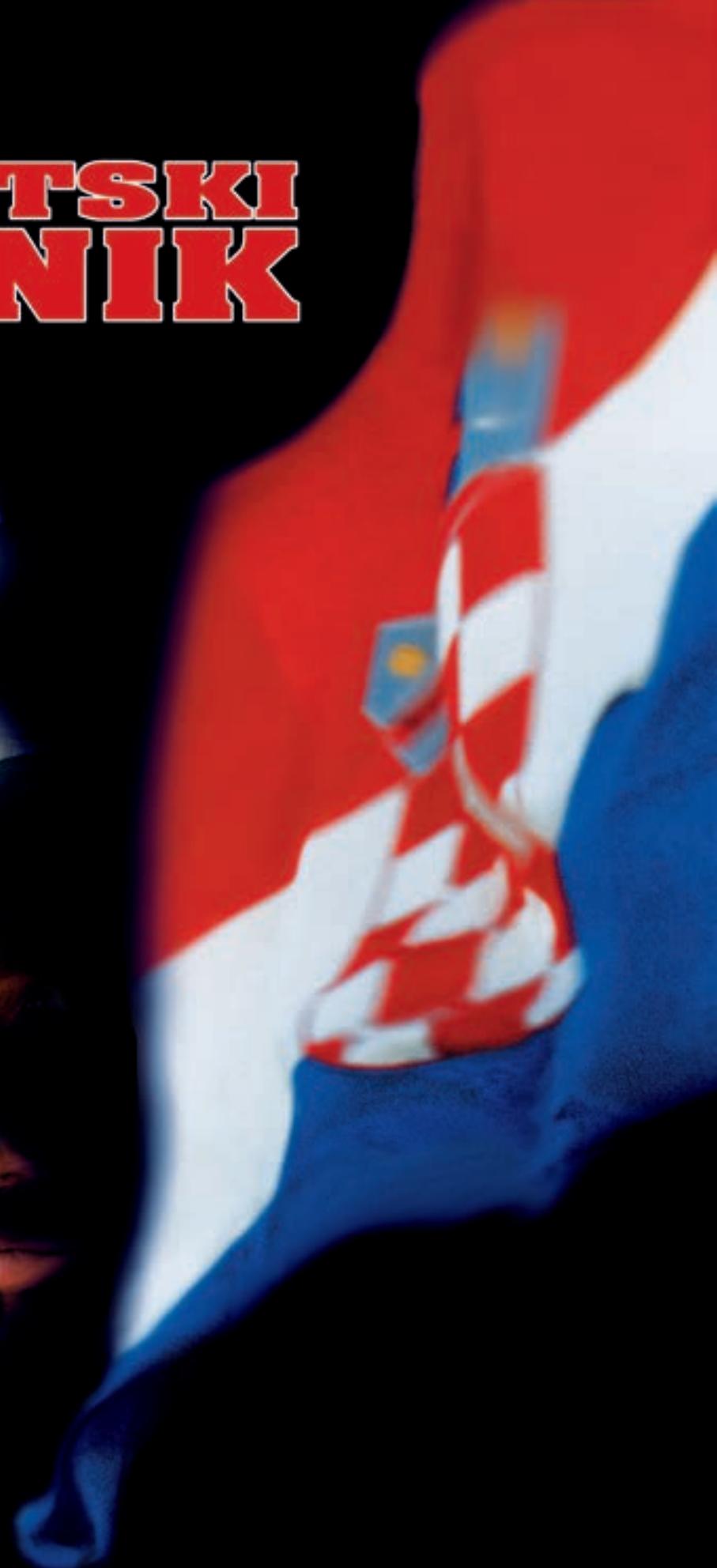
5. Jedan od ova tri hita izvodi grupa **Pink Floyd**:

- A Mr Tambourine Man
- B You Really Got Me
- C (Another Brick In) The Wall

Rešenje: 1c2b3c4c5c

HRVATSKI VOJNIK

www.hrvatski-vojnik.hr